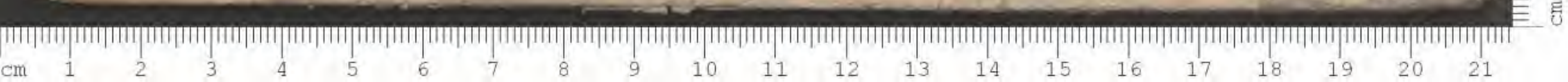

OE^{XV}
6²

acheté à la vente des livres
de Georg Wolfgang PANZER, 1807

- f. ob 8- 371 inv. 1024, n-68-

⑤ 6.².

Augustini liber de arte predicandi, seu ejusdem doctrinae Xanæ Liber quartus.
Argentorati, typis Joannis Mentelini, uti ex præfatione patet, Sine indicio anni (1460-70)

Vide Annal. typograph. Zanzeri, vol. 1, pag. 67, col. 388.

Liber hic rarior, quam rarissimus ad Cuneia Bibliothecæ pertinet

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

[Faint, illegible handwriting]

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

**Canon pro recommendacione huius famosi operis siue
libelli sequentis. de arte predicandi sancti augustini.**

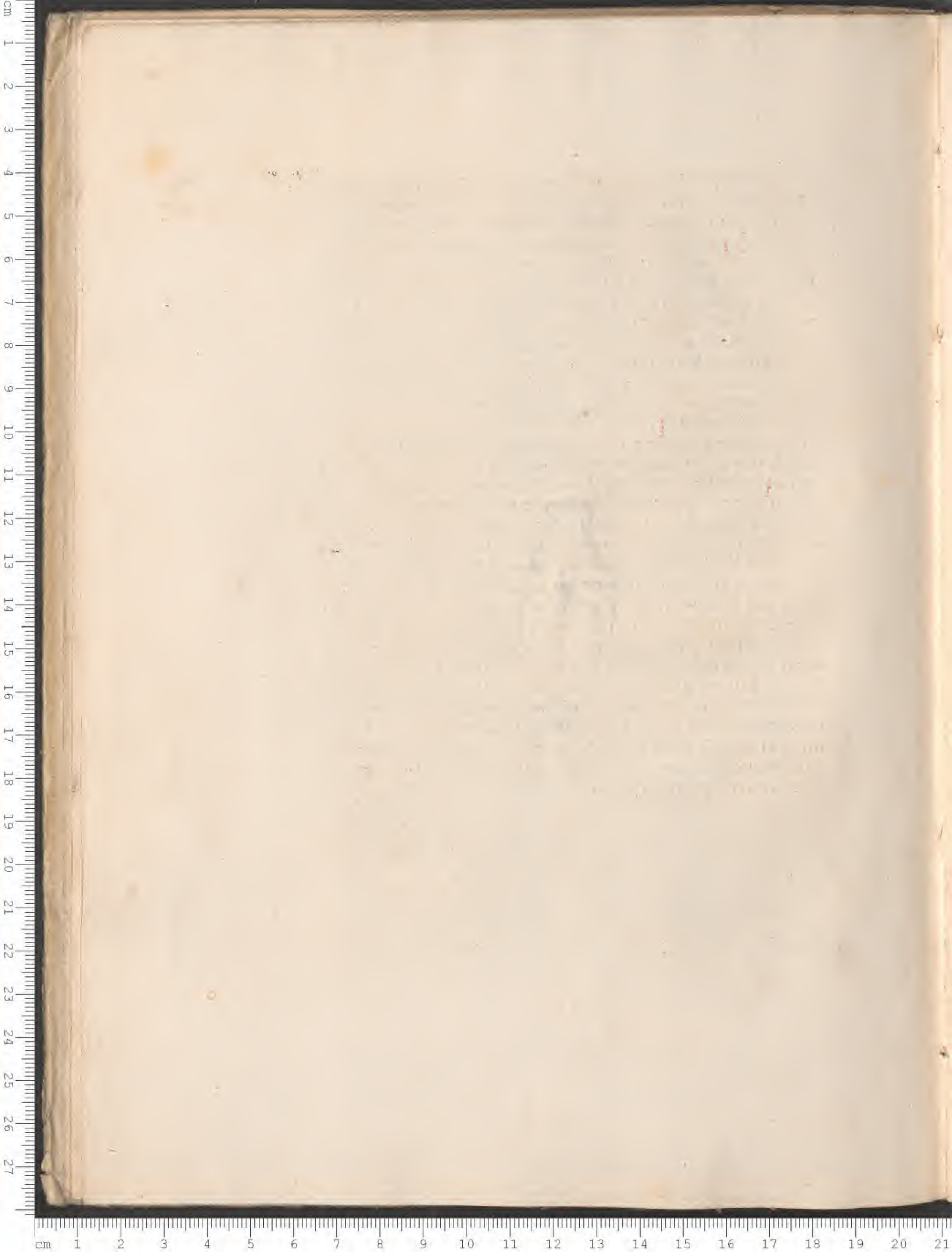
Quoniam sic res. non solum nimis presumptuosa. verum etiam plurimum
periculosa. ante uelle docere quam discere. ante imperitorum magisterium.
quam doctorum discipulum fieri. et sic. ante discipulatum. sibi usurpare
magisterium. maxime in templo dei. siue in scholis saluatoris. ubi.
de maximis rebus loquendum siue dicendum est. quas. ad hominum salutem. nec
temporalem sed eternam. referre debemus. quibus scilicet liberamur ab eternis malis.
et ad eterna peruenimus bona. teste augustino in quarto de doctrina christiana.
Ideo magnope curandum est. omnibus ibidem docere siue predicare uolentibus.
quod ipsi. perdiscendo noscere queant. non solum ea que in dictis christi
scholis. docenda sunt siue dicenda. Sed etiam. modum ipsum dicendi. operi predi-
cacionis. congruentem. et qui ecclesiastici cum decet doctorem siue informatorem.
Cum tamen sepe. non tam illa que dicuntur. quam modus ipse quo dicuntur.
ipsos auditores moueat et attendat. quod utique. in dictis scholis christi.
maxime necessarium est. ubi non sufficit solum docere. sed etiam oportet. audi-
tores ad agendum que docta sunt. mouere. quod quidem. secundum augustinum
ubi super. ipso modo dicendi maxime fieri solent. Quare de quolibet predicatore
loquens idem augustinus. in pallegato libro. ait. is. qui alios docere uoluerit.
debet non solum omnia que docenda sunt discere. sed et facultatem dicendi
ut decet uirum ecclesiasticum. studio operare. Cui rei secundo loco memorate.
scilicet facultati dicendi ut ecclesiasticum decet informatorem. a multis uiris hodie
predicare presumptibus. non satis studij impetus esse arbitror. unde ni-
fallar. et hoc accedit. quod eorum labor predicacionis. minus in populo fructifi-
care conuenit. Cum autem ego. qualiscumque predicatorum humilium adiutor. iam
dictum dicendi modum operi predicacionis congruum. et tam merito diligenti
studio operandum. optare atque cupere. in multorum presertim predicacionum noticiam
peruenire. Et ut id efficere possem. operam meam diligentem. ad hoc
impedire. uoluntarius et patissimum eum. atque non mediocre sollici-
tudine huiusmodi. inuestigandi. ex cuius sancti et autentici doctoris scripturis
et doctrinis. id fieri possit. uenit post multa talis mee sollicitudinis opera.
in manus meas. deus liber prefati uenerandi antistitis sancti augustini.
de doctrina scilicet christiana. Cuius cum quartum et ultimum pericalem librum.
diligenter perlegerem. et ibi de eloquentia ecclesiastica. et de prememorato di-
cendi modo. plurima utilia documenta inuenire. quibus primo ipsum totum.
de modo predicandi tractare cernerem. valde atque ardentem iam desiderabam quod
plurimi sacerdotes seculares et religiosi predicare uolentes. saltem eundem quantum
ad sui directionem haberent. Quare id ipsum in premea. et quantum in me
est. procurare cupiens. ipsum longe lateque famam atque laudam. et ad

desideriū . iā plimos accēdi ⁊ puocauī . atq; ad eundē sibi cōpandū
nō mediocritē instigauī . Et ut eorūde in hac pte desideriū . ampli⁹
impleri pcurarē . p cōficandī exemplaris p̄mptā admīstracōez . nō
sine causa . eundē quartū . tamq; de huiōi mō p̄dicādī ut p̄fertur .
seorsū ⁊ singularitē tractantē ⁊ hoc ipō ab alijs t̄bus p̄cialib; libris
se p̄cedentib; . nō parū differentē . hac de causa curauī in usū suum
ppriū . ab eisde alijs se p̄cedentib; segregare . ipm q; i hac re . seorsū
assūmere quibuscūq; cōficandū . p singularissio famoso ⁊ autētico
breui libello d̄ arte ⁊ mō p̄dicādī . sicuti et vere totus est . ⁊ non in;
cōuenientē notari poterit . Quā quidā eius ab alijs segregacōez . iō
nō incōuenientē fieri posse existiāui . cū id in qdā notabili et satis
antiquo spirensi ecclie libro . sicut scēm eē reperim . necnon . etiam et
maxie ideo . ne quiq; sacerdotes . p̄cedentiū triū librorū uel p̄lixitate
uel p̄ciositate deterrerent . quo minus . hūc quartū oībus predicare
cupientib; merito amplectendū . ipi sibi cōpare curarēt . Meli⁹ enī
iudicauī . hunc q̄reū solū h̄re . q; p̄pter alios p̄cedētes . etiā ipm ne;
gligere . cū tñ . ipē q̄reus sol⁹ . ad modū p̄dicādī etiā sine alijs p̄cedē
tib; . unicūq; satis notabilē potit deuiare . Dignū autē nichil;
omin⁹ p oīa iudicauī . q; in oīez utilitatē eccliasiticam . prius operā
multā impēdere . ut hūc eundē p̄uile et oī p̄cio dignū libellū . cor;
rectū h̄re possē . ut sic . post ei⁹ correctōz . oībus h̄re cupientibus .
utili⁹ ipm cōficare valerē . Feci ergo . deo teste magnā p ei⁹ correctōe
diligēciā . ita . q; oīa exemplaria . que in studio heydelsbergensi . nec
non in spira et in wormacia . atq; tandē etiā in argentina in vllis
librarijs repire potui . diligenter p̄inde respexi . Et cum inter hec .
expimēto discerē . q; idē liber augusti . raro iueniē etiā i magnis
⁊ p̄ciosis librarijs . Et adhuc rari⁹ . de ul' ex eisde librarijs ad resē;
bendū potit h̄ri . Neq; etiā q; peius ē . rarissime correct⁹ siue emen;
datus t̄bi q̄at repiri . Idēto p̄mot⁹ fui . ad hoc studiosi⁹ laborare .
ut scdm exemplar meū . tanto nūc studio ⁊ labore quantū saltem
potui correctū . dēt libell⁹ sic ⁊ talitē in breui t̄pe mltiplicari posset
ut ad plimoz usū . et ad oīez p̄fctm eccliasiticū . facile ⁊ cito pueni;
ret . Quā p̄pter . cū nullo alio modo siue medio . id expedi⁹ fieri
posse iudicārē . discreto viro Iohanni mentelin incolē argētinenfi
impressorie artis m̄gro . moīs oībus psuasi . q̄ten⁹ ipē assūmē dig;
reē . onus ⁊ laborē mltiplicandī hūc libellū p viā imp̄ssiois . exem;
plari meo p̄ oculis h̄to . ut sic . cū ipē breui in t̄pe eundē libellū . ad
magnā nūositatē mltiplicar; . quicūq; sacerdotes seculares ul' religi;
osi . ad quoz noticiā laus fama et cōmēdacō dētū libelli . sollicitudie

mea vel alioꝝ inueniente. ul' iā puenit ul' adhuc i fuēim pueiet
qđ in pre mea mīme negligā q̄toci' pcurare. apud eundē m̄grm.
huiōi libellū inuenire. et sibi cōparare q̄ant. qđ amō potuerūt sine
difficultate. **E**t hoc quidē. nulli rōnabili viro p̄dicare volenti. in
posterū post auditā huiōi libelli laudē et famam. quomōlibz venit
negligendū. **E**sset enī ni fallar nō mīma negligētia. cū tā sancti
doctoris talē famosū libellū. de arte ⁊ mō p̄dicādi habeam'. i quo
de legitimo mō docēnandi in ecclesia. non mediocriter instruiū. qđ
quispiā p̄dicare volēs. post huiōi ei' famā nūc auditā. eundē ad
huc nō curaret h̄re. ⁊ eius directōne in ope p̄dicacōis se iuuare. ut
in ip̄is fidelibz ampliorē ⁊ maiorē facē posset fructū sp̄italē. **S**ua
deo autē vnicuiqz. hūc libellū h̄re desiderāti. ut p̄pter correctōz p̄cluz
gat. a dicto m̄gro eū cōpare. quā aliūde. de exemplari haut dubiū
mīn' correcto vndecūqz accōmodato r̄scribē. **C**ertificās vnūquēqz.
qđ et si iam ordinasset sibi r̄scribī. etiā ex aliqua librarija. si tñ
ipse. talis amator huius libelli fuerit. qual' merito esse debet. tñ
p̄ sola eius correctōe dare deberet. q̄ntū p̄ empede apud eundē m̄grm
exponere hēbit. **Q**uinimo. sola tabula eius. toto ip̄i' p̄cio. digna
est habēda. q̄a hec reddit ip̄m ad suū usū aptiorē ⁊ expedicōrē. **Q**uā
tabulā cū libello p̄dicto habēs. nō parū. ⁊ tñ ut ita dixerī gratis.
gaudebit de multis laboribz. per me in hoc libello nō puo t̄pe factis.
Sciat etiā quisqz. hūc libellū ab eodē m̄gro p̄parās. qđ ille maiores
l̄re alphabeti. tam simplices quā duplicate. intra margīes imedi
ate ante vsalia q̄rūlibet p̄ctoz notabiliū posite. debuiūt p̄ eiusdē
libelli tabula alphabetica. in fine eius posita. que tabula ad easdē
litteras r̄mittit. p̄ singula p̄cta. **E**t quisqz cui placuit. potit eas
facilr manu sua per penam. etiā i margībz nigro ul' rubeo colore
figre. correspondē ad istas int̄ l̄ras positas. qđ nō parū vile erit. q̄a
ticius in margīe posite occurrēt q̄renti. **E**t sic. p̄ remissiones table
ad ip̄as easdem l̄ras. vnūquozqz in hoc libello cōtentoz. ad vota cū
placuerit. cito poterit reperiri.

Hoc opus nostrū qđ inscribit̃ de doctrina xp̃iana . in
duo quedā fuerā p̃ma distribucōe partit̃. **N**ā post
phemiū quo respondi eis qui hoc fuerāt resp̃suri
Due sūt res in q̃ quibz n̄it̃ oīs r̄ctacō scripturaz .
modus inueniendi que intelligēda sūt . et mod⁹ pro-
ferendi que intellc̃ta sunt . De inueniēdo prius de p̃ferēdo postea
differem⁹ . Quia ergo de inueniēdo multa iā diximus . et tria de
hac vna p̃te volūia absoluim⁹ . adiūante dño de p̃ferendo pauca
dicem⁹ . ut si fieri poterit vno libro cūcta clamam⁹ . totumqz hoc
opus q̃tuor volumibus t̄minec̃ . **B** Primo itaqz expectacōez
legenciū qui forte me putant . rethorica datuz ēē precepta . que in
scol̃ secl̃aribz et didici et docui . ista p̃locucōe p̃hibeo . atqz ut a me
nō expectent̃ admonco . Non qđ nichil habeāt utilitatis . sed qđ si
quid habēt seorsū discendū est . si cui fortassis bono viro etiam hec
vacat discere . nō autē a me vel in hoc ope vel in aliquo alio requi-
rendū . **E** Nam cū p̃ artem rethoricā et vera suadeāt et falsa .
quis audeat dicere adūsus mendaciū in defensoribz suis inermem
debere consistere veritatē . ut videlicet illi qui res fl̃as psuadere co-
nant̃ nouerint auditorē ul̃ benivolū ul̃ attētū vel docilē p̃hemio
facere . isti autē nō nouerint . Illi falsa breuī apte verisim̃ . et isti
vera sic narrēt vt audire tedeat . intelligere nō pateat . credē postre-
mo nō libeat . Illi fallacibz argumētis veritatē obpugnēt . asserāt
falsitatē . Isti nec vera defendē nec falsa valeāt r̄futare . Illi aīo⁹
audiēciū in errorē mouētes impellēt qz dicēdo terreāt . coneristēt .
exhilarēt . exhortent̃ ardent̃ . isti p̃ veritate frigidī lētiqz dormitēt
quis ita desipiat ut hec sapiat . **C** Cum ergo sit in medio po-
sita facultas eloquiij que ad psuadenda seu praua seu recta valet
plurimū . cur nō bonoz studio cōparetur ut militet veritati si eā
mali ad obrimendas puerfas vanas qz causas in usus iniquitatis
et erroris usurpant . **E** Sed quecumqz sūt de hac re ob̄uacōes
et p̃cepta . quibz cū accedit in v̄bis plurimis ornamentis qz v̄boz
exercitacōis lingue sollertissima osuetudo . fit illa que faciūdia ul̃
eloquēcia noīatur extra illas litteras n̄ras seposito ad hec cōgruo
t̄p̃is spacio . apta et cōuenienti etate discenda sūt . eis qui hoc celerit̃
possūt . Nam et ipos romane p̃ncipes eloquencie nō piguit dicere .
qđ hanc artē nisi q̃s cito possit . nūquā oīno possit p̃iscere . Quod
vex vex sit quid opus est q̃rere . non enī etiā si possint hec a tardi-
oribz tandem aliquādo p̃disci . nos ea tanti p̃dūm⁹ ut eis discēdis iā
maturas uel etiā graues hōim etates velim⁹ impendi . **S**atis est

ut adoleſcētiōꝝ iſta ſit cura . nec ipſoꝝ oīꝝ quos utilitati eccliaſtice
cupimus erudiri . ſed eoꝝ quos nondum magis vrgens ⁊ huic rei
ſine dubio ꝑꝑonenda necitas occupavit . **¶** Quoniā ſi acutū
et feruens aſſit ingenū . ſaciliꝑ adheret eloq̄nciā legētibꝫ ⁊ audiē
entibꝫ eloq̄ntes q̄ꝫ eloq̄ncie ꝑꝑcepta ſectantibꝫ . **¶** Nec deſūt eccliaſtice
lꝛe ecclia ꝑꝑter canonem in auctoritatis arce ſalubritē collocatū . quas
legendo homo capax et ſi id non agat . ſed tantummodo rebus que
ibi dicuntē intentus ſit . ecclia eloq̄o quo dicuntē dum in hiꝫ verſatē
inbuitur . accedente uel maxime exercitacione ſiue ſcribendi ſiue
dictādi poſtremo ecclia dicendi que ſcōꝝ ꝑietatis et fidei regulam
ſentit . **¶** Si autē tale deſit ingenū nec illa rethorica ꝑꝑcepta capiūt .
nec ſi magno labore iculcata q̄ꝫ ex ꝑꝑte capiant aliq̄d ꝑꝑſūt
quādo quidē ecclia ipſi qui ea didicerēt et copioſe ornateqꝫ dicunt . nō
omnes ut ſcōꝝ ipſa dicant . poſſunt ea cogitare cū dicūt . ſi non de
hiꝫ diſputant . ꝑꝑmo vero vix ullos eoꝝ eē exiſtimo qui utrumqꝫ
poſſint . ⁊ dicere bene . ⁊ ad hoc faciēdū ꝑꝑcepta illa dicēdi cogitare cū
dicūt . **¶** Cauēdū eſt enī ne fugiant ex aīo que dicēda ſūt . cū attēdiēt
ut arte dicant . **¶** Et tñ in ſimonibꝫ atqꝫ dictōibꝫ eloq̄nciū
impleta repiūt ꝑꝑcepta eloq̄ncie . de quibꝫ illi ut eloquerentē uel
cū eloquerentē nō cogitauerūt . ſiue illa didiciſſēt ſiue ne attigiſſēt
quidē . **¶** Implēt quippe illa q̄a eloq̄ntes ſūt . nō adhibēt ut ſint elo
q̄ntes . **¶** Qua ꝑꝑter cū ex infantibꝫ loq̄ntes nō ſiant niſi locucōes
diſcēdo loq̄nciū . cur eloq̄ntes fieri nō poſſint . niſi a eloq̄ndi arte
tradita . ſ; locucōes eloq̄nciū legendo ⁊ audiendo et quantū aſſequi
concediēt imittādo . **¶** Quod ita fieri ipſis q̄ꝫ expiꝑmur exēplis . nam
ſine ꝑꝑceptis rethoricis nouimus plurimos eloq̄nciores plurimis q̄
illa didicerūt . ſine lectis uero ulꝫ auditis eloq̄nciū diſputacōibꝫ ulꝫ
dictōibꝫ nemiez . **¶** Nam neqꝫ ipſa arte ḡmatica qua diſciēt locucōis
integritas . indigerēt pueri ſi eis intē hoīes qui integre loquerentē
creſcē dareēt ⁊ uinē . neſciētes quippe ulla noīa uiciorū . q̄tquid uis
uoſū cuiuſqꝫ ore loq̄ntes audirēt . ſana ſua cōſuetudinē reſpenderēt
et cauērent . ſic ruſticos urbani reſpēdunt ecclia qui lꝛas neſciūt .
¶ Debet ergo diuīaz ſcripturaz tēctator ⁊ doctor . deſenſor recte
fidei ac debellator erroris . et bona docē ⁊ mala dedocē . atqꝫ i hoc oꝑe
ſimonis cōciliare auſos . remiſſos erigē . neſciētibꝫ quid agat quid
expectare debeant intimare . ubi autē beniuolos intētos . dociles . aut
inuenerit aut ipſe fecerit . cetera ꝑꝑgēda ſūt ſic cauſa ꝑꝑſulat . **¶** Si
docēdi ſunt qui audiūt narracōe faciēdū eſt . ſi tñ indigeat ut res
de qua agiēt innotefcat . ut autē que dubia ſūt ecclia fiat . documētis

adhibitis rōcionandū est. **S**i vero q̄ audiūt mouēdi sūt potius q̄
docendi. ut in eo q̄ iā sciūt agēdo nō torpeāt. s; reb; assensū quas
veras esse fatent̄ accomodēt. maiorib; dicendi virib; op⁹ est. **V**bi
obsecracōes et increpacōes. concitacōes et cohercōes. et q̄cumq; alia
valēt ad cōmouēdos aīos sūt necessaria. **I**tē hec quidē cūcta
que dixi. omēs fere hōies in hijs q̄ loq̄do agūt. facē non quiescūt
Sed cū alij faciāt obtuse. deformit̄. frigide. alij acute. ornate. vehe
menter. illū ad hoc op⁹ vnde agim⁹ optet iā accedē. q̄ p̄ disputare
vel dicere sapient̄. etiā si nō p̄ eloquent̄. ut pro sit audietib;. etiā
si min⁹ p̄desset quā si et eloquēter posset dicere. **Q**ui vero affluit
insipiētī eloquēcia. tantomagis cauend⁹ est. quāto magis in hijs
que audire inuile ē delectat̄ auditor. etenī quē diserte dicē audit.
etiā vere dicere existimat. hec autē sentēcia nec illos fugit. q̄ artē
rethoricā docēdā putauerūt. fassi sūt enī. sapientia sine eloquēcia
parū prodesse ciuitatibus. eloq̄cia vero sine sapientia nimīū obesse
plerūq;. p̄desse nūq;. **S**i ergo hoc illi qui p̄cepta eloq̄cie tradiderūt.
in eisdē libris in quib; id egerūt. veritate instigāte coacti sūt cōfi
teri. verā hoc est supnā q̄ a p̄re luminū d̄scēdit sapiām nescientes.
q̄ntomagis nos non aliud sentire debem⁹. qui hui⁹ sapientie filij ⁊
miseri sum⁹. **R** Sapientē autē dicit hō taneo magis ul' min⁹.
q̄ nō i sc̄pturis sc̄tis magis min⁹ ve p̄fecit. nō dico in eis multū
legēdis memoriēq; mādandis. s; bene itelligendis. ⁊ diligēter eaz
sensib; indagādis. **S**unt enī qui eas legūt et negligūt. legūt ut
teneāt. negligūt ne itelligāt. quib; longe sine dubio p̄ferēdi sūt.
qui v̄ba eaz min⁹ tenent. et cor eaz sui cordis ocul' vidēt. **S**i uēsq;
ille melior. qui ⁊ cū v̄le eas dicit. ⁊ sic oportet itelligit. huic ergo
q̄ sapientē dēt dicē etiā q̄ nō p̄t eloq̄ntē. v̄ba sc̄pturarū tenē maxīe
necessariū est. q̄nto enī se paupiorē cernit in suis. tāto eū oportet i
istis esse dicciorē. ut q̄ dixerit suis v̄bis. probet ex illis. ⁊ q̄ p̄p̄is
v̄bis minor erat. magnorū testimonio quāmodo crescat. pbādo enī
delectat. qui min⁹ p̄t delectare dicēdo. **L** Porro qui non solum
sapientē v̄z etiā eloq̄nter v̄le dicē. qm̄ p̄fecto pl⁹ p̄derit si utrūq;
potuerit. ad legēdos ul' audiēdos ⁊ exercitaciōe imittādos eloq̄ntes
eū mitto libēci⁹. quā m̄gris artis rethorice vacare p̄cipio. si tñ hij
qui legūtur ⁊ audiūtur. nō solū eloq̄ntē s; etiā sapientē dixisse vel
dicere. veraci p̄dicacōe laudant̄. **Q**ui enī eloquentē dicūt. suauit̄.
qui vero sapientē salubrit̄ audiūtur. p̄pterq; nō ait sc̄ptura. mul
titudine eloq̄nciū s; mltitudo sapientū sanitas est orbis terraz. **S**ic
autē sepe sumēda sūt amara salubria. ita semp vitāda est dulcedo

pniciosa. sed salubri suauitate et suauī salubritate quid melius.
q̄nto enī maḡ illic appetit̄ suauitas. tanto facili⁹ salubritas p̄dest
Sunt ergo ecclesiastici viri. qui diuina eloquia nō solū sapientē s;̄
eloq̄ntē etiā t̄ctauerūt. quib;̄ legendis magis nō sufficit temp;̄. quā
desse ip̄i studētib;̄ et vacātib;̄ possint. ¶ Hic aliq;̄s forsitan
q̄rit. ut;̄ auctores n̄ri quoz̄ sc̄pta diuīnē inspirata. canonē nobis
salubrima auctoritate fecerūt. sapientēs tantūmō an eloquentes etiā
nūcupādi sūt. q̄ quid q̄stio. apud meip̄m et apud eos qui mecum q̄
dico sentiūt facillime soluit. Nā ubi eos itelligo. nō solū nichil
eis sapiēcius vez̄ etiam nichil eloq̄ncius michi videri p̄t. et audeo
dicere. om̄es qui rēte itelligūt q̄ illi loquūt. simul et itelligere. nō
eos aliē loqui debuisse Sic enī est quedā eloquencia q̄ magis etatē
iuuenilē decet. est que senilē. nec iā dicenda est eloquēcia. si p̄sone
nō ogruit eloquentis. ita est quedam que viros sūma auctoritate
diḡstios planeq;̄ diuīos decet. hac illi locuti sūt. nec ip̄os dez̄ alia.
nec alios ip̄a. ip̄is enī ogruit. alios autē q̄nto videt̄ huilior. tanto
altius nō v̄cositate s;̄ soliditate t̄nsendit. Vbi ūo nō eos itelligo
min⁹ quidē michi appar;̄ eoz̄ eloq̄ncia. sed eā non dubito ēē talem.
qual̄ est ubi itelligo. ip̄a q̄ obscuritas diuīoz̄ salubriū q;̄ dictoz̄
tali eloquēcia miscenda fuerat. in q̄ p̄ficere n̄r̄ intellc̄s non solū
inueniōe vez̄ etiā exercitacōe deberet. ¶ Possē q̄dē si vacar;̄
om̄es v̄tutes et ornamēta eloquēcie. de quib;̄ inflant̄ isri. q̄ linguā
suā n̄roz̄ auctoz̄ lingue. nō maḡtudine s;̄ tumore p̄ponūt. oñdere
in istoz̄ libris sacris. q̄s nobis erudiendis et ab hoc seculo p̄uo in
b̄m seculū t̄nsferendis. p̄uidēcia diuīa p̄uidit. Sed nō ip̄a me pl⁹
q̄ dici p̄t in illa eloquēcia delectāt. que sūt hīs viris cū oratorib;̄
gentiliū poetis ve cōmunia. illud magis admīroz̄ et stupeo. q̄ ista
n̄ra eloquēcia ita usi sūt p̄ alterā q̄ndā eloq̄nciā suā. vt nec desset
eis. nec emineret in eis. q̄a eā nec imp̄bari ab illis. nec ostentari
oportebat. q̄z̄ alter;̄ fieret si vitaret̄. alter;̄ putari poss;̄ si facile ag;
nosceret̄. Et i quib;̄ forte locis agnoscat̄ a doctis. tales res dicunt̄.
ut v̄ba quib;̄ dicunt̄ nō a dicēte adhibita sed ip̄is reb;̄ velud sp̄ote
adiūcta videant̄. q̄si sapiam de domo sua idest de pectore sapientis
p̄cedere itelligas. et tamq̄ in sepabilē famulā. etiā non vocatam
sequi eloquēciā. ¶ Quis enī nō videat q̄d voluerit dicere. et q̄z̄
sapientē dixerit ap̄ls. gl̄amur in t̄bulacōib;̄ sciētes. q̄m̄ tribulacio
paciā opat̄. paciā autē p̄bacōem. p̄bacio vere spem. spes autē nō
ofundit. quia caritas dei diffusa est in cordib;̄ n̄ris. p̄ sp̄m̄ sanctū
qui datus est nob;̄. Hic siq;̄s ut ita dixerit imp̄ite peritus. artis elo;

quēcie p̄cepta . aplm̄ secutū fuisse ostendat . nōne a xp̄ianis doctis i
doctisq; ridebit̄ . et tñ agnoscitur hic fiḡa q̄ climax grece latine uo
a q̄busdā est appellata gradacio . quā scalā dicere voluer̄ . cū ūba
vel sens̄ onectunt̄ alēm ex altero . sicut hic ex t̄bulacōe paciā . ex
paciā p̄bacōem . ex p̄bacōe spem . onexam videmus . **A**gnoscit̄ et
aliud dec̄ orōis . qm̄ post aliq̄ pnūciacōis voce singla finita q̄ nri
membra et cesa . greci autē colon et cōmota vocāt . sequit̄ ambitus
sue circuitus quē p̄odon illi appellāt . cui⁹ mēbra suspendunt̄ voce
dicētis donec vlcio finiant̄ . nā eoz que p̄cedūt circuitū . membror̄
illud est p̄mū . qm̄ t̄bulacō paciā opat̄ . scdm̄ paciā autē p̄bacōz .
t̄ciū p̄bacō vero spem . deinde subiūgit̄ ip̄e circuit⁹ qui tribz pagit̄
mēbris . quoz p̄mū est . spes autē nō cōfundit̄ . scdm̄ q̄a caritas dei
diffusa est in cordibz nris . t̄ciū . p̄ spm̄ sanctū q̄ datus est nob̄ . **H**ec
atq; huiōi in elocucōis arte tradunt̄ . **S**ic ergo aplm̄ p̄cepta eloq̄n
cie secutū fuisse nō dicim⁹ . ita qd̄ ei⁹ sapiām secuta sit eloquēcia
nō negam⁹ . **P** Scribens q̄ ad corintheos in secunda epl̄a re
darguit quosdā q̄ erāt ex iudeis pseudo apli ei⁹z detrahebant . et qm̄
seipm̄ p̄dicare cōpelliēt . hanc sibi velut insipiam t̄buēs . quā sapientē
dicit quāq; eloquentē . sed comes sapie dux eloquēcie . illā sequens .
istā p̄cedēs et sequentē nō respuēs . **I**terū dico inqt̄ . ne q̄s me exis
timeat in sapientē eē . alioquū velut insipientē accipite me . ut et ego
modicū qd̄ gloriar̄ . qd̄ loquor nō loqr̄ scdm̄ dñm . sed q̄si i sculticia
in hac sba gl̄ie . qm̄ quidē multi glorianē scdm̄ carnē et ego gl̄abor
libēter enī suscinētis insipientes cū sitis ip̄i sapientes . tolleratis enī
si quis vos in fuitutē redigit̄ . si quis deuorat . si q̄s accipit . si q̄s
extolliēt̄ . si quis vos in faciē cedit̄ . scdm̄ ignobilitatē dico q̄si nos
infirmatī in hac pte sum⁹ . in quo autē quis audet in insipia dico .
audeo et ego . hebrei sūt et ego israhelite sūt et ego . semen abrahe sūt
et ego . miseri xp̄i sunt ut insipies dico sup̄ ego . in laboribz pl̄imis .
in carceribz habūdanc⁹ . in plagis sup̄ modū . i mortibz frequent̄ .
a iudeis q̄nquies . q̄draginta vna min⁹ accepi . ter virgis cesus sū
semel lapidat⁹ sū . ter naufragiū feci . nocte et die in p̄fūdo maris
fui . in itineribus sepe . piculis fluminū . picul̄ latronū . piculis ex
genere . picul̄ ex gentibz . piculis in ciuitate . picul̄ in deserto . picul̄
in mari . piculis in falsis fr̄ibus . in labore et erumpna . in vigilijs
sepi⁹ . in fame et siti . in ieiunijs multis . i frigore et nuditate . p̄ter
illa que exēnsec⁹ sunt . incursum in me cottidian⁹ sollicitudo oim̄
eccl̄iaz . quis infirmat̄ et ego nō infirmor . q̄s scādaliat̄ et ego nō
vroz . si gl̄ari oportz . in hijs que infirmitatis mee sūt gl̄abor **¶**

Quanta sapia ista sint deca vigilantes videt. quanto uo etiam eloque-
cie cucurrerit flumie et q stetit aduic. porro aut q nouit agnoscit
q ea cesa q greci comota vocat. et membra et circuit de qbus paulo
an differui. cu decetissima varietate ineponanē totā ipaz spēz dictōis
et qsi eius vultū q etiam idocet delectantē mouēturoz fecerūt. **M**ā vñ
cepim hūc locū inserere. ecuit sūt. pm mīm hoc est bimēbris.
mīm enī qz duo mēbra ecuitus hre nō pnt. plura vero pnt. g ille
pm est. **I**terū dico. ne qs me existimet insipientē cē. **S**equit alius
emembzis. alioqn velut insipientē. accipite me. ut et ego modicū
quid glori er. etius q sequit mēbra habet qtuor. qd loqr. nō loquor
scdm deū. s; qsi i seulticia. in hac sba glorie. qrtus duo h; qm qdē
multi gliant h m carnē. et ego glabor. et qnt duo. libent enī sustie-
tis insipientes. cū sitis ipi sapientes etiam sext bimēbris est. tolleratis
enī. si quis vos i fuitutē redigit. **S**equit tria cesa. si quis deuorat
si quis accipit. si qs extollit deinde tā mēbra. si qs in faciē vos cedit
h m ignobilitatē dico. qsi nos infirmati in hac pte sum. **A**dditur
trimēbris ecuitus. in q autē quis audet i insipia dico. audeo et ego
R hinc iā singlis qbusqz cesis inērogādo poicis. singla itidē
cesa respōhōne reddunt. tria tribz. hebrei sūt. et ego. israhelici sūt
et ego. semē abrahe sūt. et ego. **Q**uarto autē ceso sili inērogacione
posito. n alteri cesa s; mēbz appositōe rñdz. mīseri xpī sē. ut insipies
dico sup ego. **N**am cesa qtuor snia remota decetissima inērogacōe
fūdunt. in laboribz plimīs. i carceribz habūdancius. in plagis sup
modū. i mortibz sepi. deinde inēponit breuis ecuit qm suspensa
pnūciacōe distinguendū est. a iudeis qn quies. ut hoc sit vnū mē-
bzū. cui cōnectitur alcy. qdragitavna mīm accepī inde redit ad
cesa. et ponūt tā. ter vgis cesus sū. sel lapidat sū. ter naufragiū
feci. **S**eqt mēbz. nocte et die i pfūdo maris fui. **D**einde qtuordeci
cesa. decetissimo ipetu pfluūt. i itineribz sepe. picul fluminū. picul
latronū. picul ex gñe. picul ex gentibz. picul in ciuitate. piculis
in desto. picul i mari. piculis in falsis frīb. i labore et erūpna. in
vigilijs sepi. i fame et siti. in ieiunijs multis. i frigore et nudi-
tate. **P**ost hec inēponit emēbrē ecuitū. pter illa q extnsēc sūt. in-
cursus in me cottidian. sollicitudo oim eccliaz. et hinc duo mēbra
pconcaōe subiūgit. qs infirmat et ego nō infirmor. qs scādalizaē
et ego nō vroz. postremo tot ille qsi anhelans loc bimēbz ecuitu
emīatur. si glari oportz. i hijs q infirmatis mee sūt gliabor. **P** uo
p hūc ipetū inēposita narraciūcula qmō reqescit et reqescē audi-
torē facit. qd decoris et delectacōis hēat. satis dici nō pē. sequit enī

dicēs. deus et pater dñi nri ihu xpi q̄ est bñdictus in secl'a. scit q̄a nō
mēior. Ne deīde quō piclitar' fuit et quō euaserit. breuissie narra
longū est cetera psequi. vlt' i alijs sc̄ay sc̄pturay locis illa mōstrare

Sed si etiā figuras locutiōis q̄ illa arte tradunt. i hijs saltē q̄
de apli eloq̄o cōmemorauī oñdere voluissē. nōne facili' ḡues hoīes
me nimū. q̄ quisq̄ studiosoy sibi sufficientē putarēt. hęc oīa q̄n a
m̄gris docent. p̄ magno hēnt magno emunt. magna iactatione
vēdunt. quā iactacōez ego recolē vereor dū ista sic dissero. h̄ ma
ledoctis hoībz rñdendū fuit. q̄ nros auctores cōp̄nendos putāt. nō
q̄a nō hēnt. h̄ quia nō ostentāt. quā nimis isti diligūt eloquenciā

T Sed forte q̄s putet eloq̄ntē nrm elegisse me aplm paulū.
videt' enī vbi ait. et si impi' h̄mone h̄ nō scīa. q̄si cōcedendo obtre
catoribz sit locut'. nō tamq̄ id vez cognoscēt ofitēdo. si aut' dixissz
imperit' quidē sermone. et non. addidisset. sed non sciencia. nll'o
mō aliud possit itelligi. scīam plane nō cūctatus est p̄fiteri. sine q̄
doctor gēciū eē nō valēt. Certe si q̄o ei' p̄ferim' ad exēplū eloq̄ncie
ex illis utiqz cplis p̄ferim'. q̄s etiā ipi obtreccatores ei'. q̄ h̄monē
p̄ntis q̄si cōtemptibilē putari valebāt. ḡues et fortes eē cōfessi sunt

V Dicendū ergo michi aliqd eē video. et de eloq̄ncia p̄phay.
vbi p̄ tropologiā multa obtegunt. que q̄nto magis t̄nslatis v̄bis
vident' opiri. tātomagis cū fuerit apta dulcescūt. Sed hoc loco t̄e
aliqd cōmēnzare debeo. vbi q̄ dēta s̄t nō cogar exponē. h̄ cōmendē em̄.
quo mō dicta sint. Et ex illi' p̄phē libro potissimū hoc faciā. qui se
pastorē vel armentariū fuisse dicit. atqz inde diuīcus ablatū atqz
missū. ut dei p̄lo p̄pharet. Non autē h̄m septuaginta it̄p̄tes. q̄
etiā ipi diuīo spū it̄p̄rati. ob hoc aliē vident' nōnulla dixisse. ut
ad spiritalē sensū scrutādū. magis admonerēt lētoris it̄encō vñ.
etiā obscuriora nōnulla q̄a magis tropica sūt eoy. S; sic ex hebreo
in lētm eloq̄ū. p̄spit̄ero seroio uēusoz lingue p̄ito it̄p̄rāte t̄nslata
sūt. Cum ergo argueret ipios. supbos. luxuriosos et fraēne ideo
negligētissios caritatis. rustic' vel ex rustico iste p̄pha. exclama
bat dicēs. ve vob q̄ opulēti estis in sp̄o. et ofiditis i mōte samarie.
optimates capita p̄loz. igrediētes p̄patice domū israhel. trāsīte
i calamiē et videte. et ite inde in emath magnā et descedite in geth
palestrinoz. et ad optia queqz regna hoz. si lacōz t̄mī' eoy t̄mīo v̄ro
est. Qui sepati estis i diē malū et appropinq̄tis solio iniq̄tatis. q̄
dormitis in lectis eburneis et lasciuītis in seratis v̄ris. qui come
ditis agnū de grege. et vitulos de medio armēti. q̄ canitis ad vocē
psalterij. Sic dauid p̄cauerūt se h̄re vasa cātici. bibētes in fialis

vinū. et optio unguento delibueti. et nichil paciebāt sup oricōe ioseph
X Nūquid nā isti q̄ p̄phas n̄ros tamq̄ in eruditos et elo:
cucōis ignaros. velut docti dibtiq̄ orēpnūt. si q̄d eis tale vl̄ i t̄les
dōm fuiss̄. aliē se voluissēt dicē. q̄ t̄n̄ eoz̄ isanire noluissēt. **Q**uid
enī est q̄ isto eloq̄o aures sobrie pl̄ desiderēt. **P**rimo ip̄a inuectio
q̄si sopitis sensib̄ ut euigilarēt q̄ fremitu illisa est. **V**e vob̄ qui
opulēti estis in syon. et cōfiditis i monte samarie. optiātes capita
p̄p̄oz̄. ingrediētes p̄opatice in domū isrl̄. **D**einde ut b̄ficijs dei.
qui eis ampla spacia regni dedit. ostendat inḡtos. qm̄ cōfidebāt in
mōte samarie. vbi utiq̄ p̄dola colebant̄. trāsīte inq̄t in calamie et
videte. et ite inde in emath magnā. et descēdite in geth palestioz̄.
et ad optiā queq̄ regna hoz̄. si laciōz̄ t̄m̄ eoz̄ t̄m̄io v̄ro est. **S**imul
eciam cū ista dicunt̄. locoz̄ noib̄ tamq̄ lumib̄ ornat̄ eloq̄ū. que
sunt. syon. samarie calamie. emath magna. et geth palestiorū.
Deinde v̄ba q̄ hys adiūgūt locis. decētissime varianē. opulēti estis.
cōfiditis. trāsīte. ite. descēdite. **C**onsequēntē denūciat̄ fura sub iniq̄
rege appropinq̄re captitas. cū adiūgit̄. q̄ sepati estis in diē malū.
et appropinq̄tis solio iniq̄tatis. **T**ūc subiciunt̄ merita luxurie.
qui dormitis in lectis eburneis et lasciuitis in stratis v̄ris. q̄ come:
ditis agnū de grege. et vitulos de medio armēti. **I**sta sex mēbra.
tres bimēbres cūit̄ reddiderūt. nō enī ait. q̄ sepati estis in diē
malū. q̄ appropinq̄tis solio iniq̄tatis. q̄ dormitis i lectis eburneis.
qui lasciuitis in stratis v̄ris. q̄ cōmeditis agnū de grege. qui vitu:
los de medio armēti. **Q**uod si ita diceret̄. eēt quidē et hoc pulchrū. ut
ab vno p̄noīe repetito. oīa sex mēbra decurrerēt. et p̄nūciātis vo:
ce singula finitenē. **S**ed pulchrius sc̄m̄ est. ut idē p̄noī eēt bina
subnexa. q̄ tres sentēcias explicarēt. vnā ad captiuitatis p̄nūciacōz̄
sc̄z̄ qui sepati estis in diē malū. et appropinq̄tis solio iniq̄tatis.
alterā ad libidinē. q̄ dormitis in lectis eburneis. et lasciuitis i stra:
tis v̄ris. ad voracitatē ūo t̄ciā p̄tinentē. qui cōmeditis agnū de gre:
ge. et vitulos de medio armenti. ut in p̄tate sit p̄nūciātis. utrū
singla finiat et mēbra sint sex. an p̄mū et t̄ciū et q̄ntū voce suspē:
dat. et s̄m̄ p̄mo. q̄ntū t̄cio sextū q̄nto cōnectēdo. tres bimēbres cūit̄
decētissime faciat. vnū q̄ calaitas iminēs. alterz̄ q̄ lectis ipur̄. t̄ciū q̄
p̄diga mēsa monstret̄. **P** **D**einde luxuriosā remordet auriū
voluptatē. vbi cū dixiss̄. q̄ canitis ad vocē psalterij. qm̄ p̄t exer:
ceri sapientē a sapientib̄ musica. mirabili decore dicēdi inuectiōis
imperu relaxato. et nō ad illos s̄ de ill̄ iā loquens. ut nos musicā
sapientis a musica luxuriātis distingūe cōmoneret. nō ait. q̄ caitis

ad vocē psalterij ⁊ sic dauid putatis vos h̄re vasa cantici. **S**ed cū
illud ad illos dixisset. qđ luxuriosi audire deberēt. qđ canitis ad vocē
psalterij ī periciā qđ eorū alijs qđamō iudicauit adiūgens. sic dauid
putauerūt se h̄re vasa cāntici. bibētes in fial' vinū. ⁊ optio vngēto
desibuti. **T**ria hec meli⁹ pnūcianē si suspēsis duob; porib; men;
bris. ēcūt⁹ tēio finiat. **N**am vero qđ hijs oibus adiciē. ⁊ nichil
paciebanē sup cōtriciōe ioseph. siue cōtinuatī dicaē ut sit vnū mēbz
siue detēci⁹ suspēdaē. ⁊ nichil paciebanē. ⁊ post hāc disticōz īseraē.
sup cōtriciōe ioseph. atq; sic bimēbris ēcūt⁹. miro decore nō dictū
est. nichil paciebanē sup cōtriciōe fr̄is. s; post⁹ est p̄ fr̄e ioseph. ut
qđcūq; fr̄ pprio eius sigficaret noīe. cui⁹ ex fr̄ibus fama p̄clara est.
et in malis qđ p̄dit. ⁊ ī bonis que rep̄dit. **I**ste ēte tropus.
vbi ioseph quēcumq; fr̄ez facit intelligi. nescio si illa quā dicim⁹
⁊ docuim⁹ arte tradaē. qđ sit tñ pulcer ⁊ qđadmodū afficiat legētes
atq; intelligētes. nō op⁹ est cuiq; dici. si ip̄e nō sciat. **E**t plā quid
que p̄tineāt ad p̄cepta eloquēcie. in hoc ip̄o loco quē p̄ exemplo po;
suim⁹. p̄nt rep̄iri. **S**; bonū auditorē. nō tam si diligētē discuciaē
inseruit. qđ si ardentē pnūcieē attēdit. **N**eq; enī h̄ hūana industria
opposita. s; diuina mēte sūt fusa ⁊ sapientē et eloquentē. nō intenta in
eloq̄nciā sapia. s; a sapia nō recedēte eloquēcia. **S**i enī sic qđā diser
tissimi atq; acutissimi viri videre ⁊ dicē potuerūt. ea que oratoria
velut arte discunt. nō obhuarenē et notarenē. ⁊ in hāc docēnā re;
digerētur nisi p̄us in oratorū iuenirētur ingenijs. qđ mirū si ⁊ in
istis inueniūtur. qđ ille misit qđ fecit ingenia. **Q**ua p̄pter ⁊ eloq;
tes quid nō solū sapiētes. canonicos n̄ros auctores doctoresq; fateim⁹
tali eloq̄nciā usos. q̄lis p̄sonis huiōi ogruebat. **S**ed nos ⁊
si de l̄ris ip̄oz qđ sine difficultate intelligunt. nōnulla sumim⁹ elo;
cucōis exēpla. nequaq; tñ putare debem⁹ imitandos nobis eos ēē
in hijs que ad exercēdas ⁊ elimādas qđamodo mētes legenciū. et ad
rumpēda fastidia. ⁊ acuēda studia discere volenciū. ad celādos qđ
siue ut ad pietatē cōtancur. siue ut a misterijs sedudantur aīos
ip̄ioz. utuli ac salubri obscuritate dixerūt. **S**ic quippe illi locuti
sūt ut posteriores qui eos r̄cē intelligerēt ⁊ exponerēt. alterā grāz
disparē quidē vez tñ subsequētē. in dei ec̄cia rep̄irēt. **N**on ḡ
expositores eorū ita loqui debent. tamq; seip̄os exponēdos fili aucte
pponāt. s; ī oibus s̄monib; suis. p̄mit⁹ ⁊ maxie ut intelligantur
elaborēt. ea quantū p̄nt p̄spicuitate dicēdi. ut aut multū tardus
sit qđ nō intelligat. aut in rerū q̄s explicare atq; ostēdere volumus
difficultate ac s̄btilitate. nō ī n̄ra locucōe sit causa. qđ min⁹ tardius

ue qđ dicim⁹ possit intelligi. **S**ūt enī quedā q̄ vi sua nō stelligunt
aut vix intelligunt. q̄ntolibz et q̄ntūlibz. q̄uis planissime dicētis
versent eloq̄o. q̄ in ppli aud iēciā vlt raro si aliqđ vrget. vel nūquā
oīno mittēda sūt. **I**n libris autē qui ita scēbunt ut ipi sibi lectorē
quāmodo teneāt cū intelligunt. cū autē nō intelligunt molesti nō
sūt volētibz legē. et ī aliq̄ collocucōibz. nō est hoc officiū descēdū
ut vera q̄uis ad itelli qđū difficilia. q̄ iā ipi pcepim⁹ cū q̄ntocūqz
labore disputacōis ad alioz intelligēciā pducam⁹. si tenet auditorē
vel collocutorē discēdi cupiditas. nec mentis capacitas desit. que
quoq̄mō intimata possit accipe. nō curāte illo q̄ docet. q̄nta eloq̄n
cia doceat. h̄ q̄nta euidēcia **A**B **C**ui⁹ euidēcie diligēs appetit⁹
aliqñ negligit v̄ba culciora. nec curat quid bñ sonat. sed qđ bene
indīcet atqz intimet qđ ostendere intēdit. vñ ait quidā cū de talis
locucōis genere ageret. ēē ī ea q̄ndā diligentē negligēciā. hec tñ sic
deh̄bit ornatū. ut sordes nō contēbit. **Q**uāuis ī boīs doctoribz tāta
docēdi cura sit ul' ēē debeat. ut v̄bū qđ nisi obscurū sit vlt ābiguū
latinū ēē nō p̄t. vulgi autē more sic dicē. ut ambiguitas obscuri
ta sqz vitē. nō sic dicat̄ vt a doctis. h̄ poti⁹ vt ab indoctis dici solz
Si enī nō piguit dicere interptes n̄os. nō cgregabo ouētīca eoz
de sanguibz. qm̄ senserē ad rē prinē ut eo loco p̄aliē enūciareē hoc
nomē. qđ in latina lingua singlarē tantūmō dicē. cur p̄ietatis
doctorē pigeat imperitis loq̄ntē. offū poti⁹ q̄ os dicere. ut ista silla
ba vm. nō ab eo qđ sūt ossa sed ab eo qđ sūt ora intelligat̄. vbi va
ste aures de correpcōe vocalū vel p̄duccione nō iudicat̄. **Q**uid enī
p̄dest locucōis integras quā nō sequit̄ intellects audietis. cū loq̄ndi
oīno nulla sit causa. si qđ loq̄mur nō itelligant. p̄pter q̄s ut intel
ligant loquim̄ **A**C **Q**ui ergo docet. vitabit v̄ba oīa que nō
docent. et si pro eis alia que intelligant̄ integra p̄t dicē. id magis
eligat. si autē nō p̄t. siue q̄a nō sūt. siue q̄a in p̄ncipia nō occurrunt.
utaē etiā v̄bis min⁹ integris. dū tñ res ipa doceat̄ atqz discat̄ ite
gre. **E**t hoc qđē nō solū in collocucōibz siue fiat cū aliq̄ vno siue cū
p̄libz. vey etiā et multomagis in pplis qñ sermo p̄mittit̄. vt itel
ligant̄ instandū est. quia in collocucōibz est cuiqz intēgādi p̄tas
vbi autē oīnes tacēt ut audiat̄ vn⁹. et in cū intēta ora sūtūt. ibi
ut req̄rat quisqz qđ non intellexerit. nec moris est nec decoris. ac
p̄ hoc maxie debet tacēti subuenire cura dicētis **A**D **S**olz autē
motu suo siḡficare vtz itellexerit cognoscēdi a iuda m̄lētudo. qđ
donec siḡficet v̄sandū est qđ agit̄ multimoda varietate dicēdi. qđ
in p̄tate nō h̄nt. qui ip̄parata et ad v̄bū memoriē retēta p̄nūciāt.

Quod autē ut intellectū eē cōstīcūt . aut sermo finiend⁹ aut in alia
trāseundē est . sic enī grat⁹ est q̄ cognoscēda enubilat . sic oneros⁹
q̄ cogta icultat . eis dūtāxat q̄z tota expectacō indissoluēda eorū q̄
pādunē difficultate pēdebat . **N**um delectādi grā eciā nota dicūt .
ubi nō ipa s; modus quo dicuntē attendit . q̄ si ⁊ ipē iā not⁹ est et
auditorib; placet . pene nichil intēst . utz is q̄ dicit dicitoz an lector
sit **S**olēt enī ⁊ ea q̄ comode scēpta sūt . nō solū ab hys quib; p̄mit⁹
innotescūt iocūdē legi . vey eciā ab hys q̄bus iā nota sūt . neq; ad
huc illa de memoriā deleuit obliuio . nō sine iocūditate relegi . ul
ab verisq; libenter audiri . q̄ autē quisq; iā oblit⁹ est dū cōmoneē
docēt **N** **S**; de mō delectādi nūc nō ago . de mō q̄ docēdi sūt q̄
discē desiderāt loqr . **I**s est autē optim⁹ . quo fit ut qui audit verū
audiat . ⁊ q̄ audit intelligat . ad quē finē cū ventū fuit . nichī tūc
ampli⁹ de ipa re tāq; dūci⁹ docēda laborandū est . **S**; forte de cōmē;
dandat . ut in corde figat . q̄ si faciendū videbit . ita modeste faci
endū ne ē/puemat ad tedū . **P**rorius hec est in docēdo eloquēcia .
q̄ fit didicēdo . nō ut libeat q̄ horebat . ā ut fiat q̄ pigebat . s; ut ap
peat q̄ latebat . **Q**uod enī si fiat insuauit . ad paucos quidē studio;
fissimos suus pueit fruct⁹ . q̄ ea q̄ discēda sūt . q̄uis abiecte inculte
q; dicantē scire desiderāt . **Q**uod cū adepti fuerit . ipa veritate delect
tabilitē pascunt . bonoz nāq; igenioz insignis est indoles . in verbis
vey amare non vba . q̄ enī p̄dest clauis aurea . si apire q̄ volum⁹
nō p̄t . aut quid obest lignea . si hoc p̄t . q̄ nichil q̄rim⁹ nisi patere
q̄ clausū est **N** **S**ed qm̄ habet . intē se nōnullā similitudinem .
vescētēs atq; discētēs . p̄pter fastidia plimoz . eciā ipa sine q̄bo viuū
nō p̄t alimēta cōdienda sūt **D**ixit ergo q̄dā eloq̄ns ⁊ vey dixit **I**ta
dicē debere eloq̄ntē . ut doceat . ut delectet . ut flectat . **D**einde addidit
docē necitatis ē delectare suauitatis flectē viciorie . **H**oy tū q̄ p̄mo
loco positū ē hoc ē docēdi necitas . i reb; ē ostētura q̄s dicim⁹ . reliq; i
mō q̄ dicim⁹ . **Q**ui autē dicit cū docē vlt . q̄z diu nō intelligit . nōdū
se existimet dixisse q̄ vlt . ei quē vult docē . q̄ ⁊ si intelligit q̄ ipē
dixit . nōdū illi dixisse putādus ē . a quo intellect⁹ nō est . si vero
intellcēs est q̄cūq; mō dixerit/dixit . **Q** si eciā delectare vult eū cui
dicit aut flectere . nō q̄cūq; mō dixerit id faciet . s; intēst quo modo
dicat ut faciat . **S**ic est autē vt teneat ad audiendū delectādus audi
tor . ita flectēdus ut moneat ad agendū . **E**t sic delectat si suauitē
loqr . ita flectit si sic loqr ut amet q̄ polliceris . timeat q̄ mi
naris . odit id q̄ arguis . q̄ omēdas amplectat . q̄ dolēdū exageras
doleat . cū q̄ letandū p̄dicas gaudeat . miseraē eoz q̄s miserandos

ante oculos dicēdo cōstituis. fugiat eos q̄s cauēdos terrēdo p̄ponis.
et quiddā aliud grādī eloq̄cia fieri p̄ ad mouēdos aīos audītoꝝ.
nō q̄d agēdū sit ut sciāt. s; ut agāt q̄d agēdū eē iā sciūt. **Nō**
Si autē adhuc nesciūt. p̄us utiq; docēdi sūt q̄ mouendi. et fortaſſe
rebus ip̄is cognitis ita mouebunt. ut eos nō opus sit maioribus
eloq̄cie viribus iam moueri. **Q**uod tñ cū opus est. faciendū est.
Tunc autē op̄ est. quando cū scierit quid agendū sit nō agūt. ac
p̄ hoc docere necessitatis est. p̄nt enī hoīes et agē. et nō agere q̄d sci
unt. **Q**uis autē dixerit. eos agere debē q̄d nesciūt. **E**t ideo flectere
necessitatis nō est. quia nō semp̄ op̄ est. si tantū docēti uel etiam
delectanti cōsentit audītoꝝ. **I**deo autē victorie est flectē. q̄a fieri p̄t
ut et doceatur et delectet. et tñ nō assenciat. quid autē illa duo pro
derunt. si desit hoc terciū. **S**ed neq; delectare necitatis est. q̄n quidē
cū dōa vera mōstrant q̄d ad officiū docēdi p̄tinet. nō eloq̄o agit nec
hoc attēdit. ut uel ip̄a ul' ip̄m delectet eloquiū. s; p̄ seip̄a q̄m vera
sūt. manifestata delectāt. vñ pluriūq; delectāt etiā falsa patefēta
atq; cōuicta. neq; enī delectant q̄m fl̄a sūt. s; quia ip̄a falsa eē vey
est. delectat et dictio qua hoc vey eē mōstratū est. **P**rop̄t eos autē
q̄bus fastidientib; nō placet veritas. si alio q̄cūq; mō nisi eo modo
dicat. ut placeat et h̄mo dicentis. dat⁹ est in eloq̄cia nō pu⁹ etiā
delectacōi locus. **Q**ue tñ addita nō sufficit duris. q̄s nec itellexisse
nec delectatos eē p̄fuerit. **Q**uid enī hec duo cōferūt hoī. q̄ et cōfiteē
verū. et collaudat eloquiū. nec tñ inclināt assensū. p̄pter quē solū
cū aliquid suadet. rebus q̄ dicunt iuigilat dicētis intēcio. si enim
talia dicant q̄ credere ul' nosse sufficiat. nichil est aliud eis osentire
nisi cōfiteri v̄p̄a eē. **Q**uō uō id doceē q̄d agendū est. et ideo doceē ut
agaē. frustra psuadet verū eē q̄d dicē. frustra placet mod⁹ ip̄e q̄
dicē. si nō ita dicē ut agaē. **Nō** **O**port; ergo eloq̄ntē eccl̄ias
ticū q̄n suadet aliq̄d q̄d agendū est. non solū docere ut instruat. et
delectare ut teneat. verū etiā flectē ut vīcat. **I**lle quippe iā rema
net ad osensionē flectēdus eloq̄cie grāditate in q̄ id nō egit vsq;
ad cōsensionē demonstrata veritas. adiūcta etiā suauitate diccōis.
Cui suauitati tantū ope impensū est ab hoībus. ut non solū nō
faciēda. verū etiā fugiēda ac detestāda tot et tāta mala atq; ep̄ia.
q̄ malis et turpib; disertissime psuasa sūt. nō ut eis osenciat s; sola
delectacōis gr̄a lectitent. **N**ūtat autē de⁹ ab eccl̄a sua. q̄d desinago
ga indeoꝝ jeremias p̄pheta cōmemorat. dicēs. **D**auoz et horrenda
facta sūt sup̄ t̄ram. p̄ph̄e p̄phetabāt iniqua. et sac̄dotes plausū de
derūt manib; suis. et plebs mea dilexit sic. et q̄d facietis in futurū

Eloquencia tãto tribilior q̃to purior. et q̃to solidior tãto vehemē
cior. **Q** vere securis cōsidēs petras. Huic enī rei sile ēē verbū suū
q̃ p̃ sanctos p̃phas fecit. p̃ hunc ip̃m p̃pham de⁹ ip̃e dixit. Absit
itaq; absit a nobis. ut sac̃dotes plaudēt iniqua dicētib; . et plebs
dei diligat sic. Absit a nobis inq; tanta demēcia. nã q̃d faciemus
in futurū. **E**t ēte min⁹ intelligant. min⁹ placeāt. min⁹ moueāt q̃
dicunt. vera tñ dicant et infra. non iniq; libentē audiant. q̃ utiq;
non fieret. nisi suauitē dicerent. **A** **I** In p̃lo autē graui de q̃
dictū est deo. In p̃lo graui laudabo te. nec illa suauitas delectabil
est. qua nō q̃dem iniq; dicunt. s; exigua et fragilia bona. spumeo
verborū ambitu ornant. quali nec magna atq; stabilia decenter et
grauitē ornarent. **E**st tale aliq̃d in epl̃a b̃ssimi. cypriani. q̃d ideo
puto accidisse ṽl osulto factum esse. ut sciret a posteris. quā lig
uā doct̃ne xp̃iane sanitas. ab ista redūdancia reuocauit. et ad elo
quēciā g̃uiorē modestiorēq; restrinxerit. qual in ei⁹ cōsequētibus
l̃ris. secure amatē religiose appetit. s; difficilime implet. **N**it ergo
q̃dam loco. **P**etam⁹ hāc sedē. dant secessū vicina seeta. vbi dū er
ratici palmitū laps⁹. p̃dulis nexib; p̃ arundines baiolas repunt.
mceā porticū frōdea tecta fecerūt. nō dicunt ista nisi mirabiliter
affluētissima fecūditate faciūdie. s; p̃fusioe nimia g̃uitati despli
cēt. **Q**ui vero hec amant. p̃fecto eos qui nō ita dicūt s; casti⁹ elo
quunt. nō posse ita eloq; existimāt. nō iudicio ista deuitare q̃ p̃ter
iste vir sc̃t⁹. ⁊ posse se ostēdit sic dicē. q̃a dixit alicubi. et nolle quā
postmodum nusq; **A** **A**git itaq; n̄ ille eloquēs cū in seā ⁊
seeta et bona dicit. neq; enī alia deb; dicē. agit ergo q̃tū p̃t cū ista
dicit. ut intelligent. ut libentē. ut obediēnt audiaūt. **E**t hec se pos
se. si potuerit et iq̃ntū potuit pietate magis ofonū q̃ oratorū fa
cultate nō dubitet. ut orādo p̃ se et p̃ illis q̃s ē allocutur⁹. sic ora
tor anteq; dicor. ip̃a hora iā ut dicat accedēs. p̃ulq; exerat p̃feren
tē linguā. ad deū leuet aīam scientē. ut eructet q̃d biberit. ṽl q̃d i
pleuit fundat. **C**ū enī de vnaquaq; re q̃ sc̃dm fidē dileccōnēq; tē
tanda est. multa sint que dicant. et multi modi quib; dicant. ab
hijs qui hoc sciūt. q̃s nouit quid ad p̃ns t̃pus uel nobis dicē. ṽl p̃
vos expediat audiri nisi q̃ corda oīm videt. ⁊ q̃s facit. ut q̃d opōt;
et quēadmodū opōt; dicaūt a nob. nisi in cui⁹ manu sūt. ⁊ nos et
sermones n̄ri. **N**e p̃ hoc. discat quidē oīa q̃ docēda sūt. qui ⁊ nosse
vult et docē. facultatēq; dicēdi ut decet virū ec̃c̃ascicū compar; ad
horā ṽo ip̃i⁹ diccōis. illud poti⁹ cogit; bone mēti ouenire. q̃d dñs
ait. nolite cogitare q̃mō aut q̃d loquamī. dabit enī vobis in illa

hora q̄ loq̄mī. nō enī vos estis q̄ loq̄mī. sed spūs p̄fis v̄fi q̄ loquit̄
in vobis. Si ergo loq̄tur in eis spūs sc̄s. qui p̄seq̄ntibz tradunt̄
p̄ x̄po. cur nō etiā in eis q̄ tradūt disc̄tibz x̄pm. **N** Quisq̄s
autē dicit. nō ēē hoībz p̄cipiendū. q̄d r̄ q̄admodū doceāt. si doctores
sc̄s efficit spūs. p̄t dicere. nec orandū nobis esse q̄a d̄ns ait. Scit
p̄r v̄r quid vobis opus sit p̄usq̄ petatis ab eo. **N**ut apl̄m paulū
thimoteo r̄ thi to non debuisse p̄cipe. q̄d r̄ q̄admodū p̄cipent alijs
Quas tres aplicas epl̄as. ante oculos h̄re debet. cui est in ecclesia
p̄sona doctoris imposita. Nonne in p̄ma ad thimoteū legit̄. anū-
cia hec r̄ doce. q̄ autē sint sup̄dictū est. Nonne ibi dictū ē. Seniore
ne inc̄paueris. s̄ obsecra ut p̄rem r̄c. Nonne in sc̄da ei dicit̄. formā
habe v̄boz sanoz que a me audisti. nonne ei ibi dicit̄. Satis age-
teip̄m p̄babile opariū exhibēs deo. nō erubescētē. verbū veritatis
recte t̄ctantē. **I**bi est r̄ illud. p̄dica verba. in sta optune in portūe
argue. hortare. increpa. in omni lōganitate r̄ docēna. **I**temoz ad
thitū. nōne dicit. Ep̄m iuxta docēnā fidel̄ v̄bi p̄seuerantē ēē debē
ut sit potēs exhortari ī docēna sana r̄ s̄dicentes redarguere. ibi etiā
dicit. tu vero loq̄re q̄ decēt sanā docēnā. senes sobrios ēē. r̄ q̄ sequent̄
Ibi r̄ illud. hec loq̄re r̄ exhortare. r̄ increpa cū oī imperio. nemo te
contēpnat. admōe illos p̄ncipibz et p̄ratibz s̄bditos ēē r̄c. **N**o
Quid ergo putam. nūq̄d s̄ seip̄m sentit apl̄s. q̄ cū dicat doctores
fieri opacōe spūs sc̄i. ip̄e illis p̄cipit. q̄d r̄ q̄admodū doceant. **N**o
intelligendū est. r̄ hoīm officia ip̄o sc̄o spū largiētē. in docēdis etiā
ip̄is doctoribz nō debē cessare. r̄ t̄n neqz qui plantat est aliq̄d neqz q̄
rigat. s̄ qui inēmentū dat deus. v̄nde ip̄is q̄z m̄s̄ris sc̄is hoībuz
v̄l etiā sc̄is angl̄is opantibz. nemo recte disc̄it q̄ p̄tinet ad v̄nēdū
cū deo. nisi fiat a deo docibilis deo. cui dicit̄ in psalmo. doce me fa-
cere volūtātē tuā. q̄a deus me⁹ es tu. v̄n r̄ ip̄i thimoteo idē dicit
apl̄s. loquēs utiqz ad discipl̄m doctor. tu autē p̄seuera in hys que
didicisti r̄ credita sūt tibi. sciens a q̄ didiceris. **N**o **S**ic enī
corp̄is medicamēta. q̄ hoībuz ab hoībz adhibent̄. nō nisi eis p̄sunt
quibz deus opat̄ salutē. q̄ r̄ sine illis mederi p̄t. cū sine illo ip̄a nō
p̄nt. r̄ t̄n adhibent̄. et si hoc officiose fiat. inter opa m̄ie ul̄ benefi-
cencie deputat̄. **I**ta et adiūmēta docēne. tūc p̄sunt aīe adhibita p̄
hoīez. cū deus opat̄ ut p̄sint. q̄ potuit ewāgeliū dare hoī. etiā nō ab
hoībz neqz p̄ hoīez. **Q**ui ḡ d̄do n̄it̄ p̄suadere q̄d bonū ē. nichil illoz
criū spernēs. s̄z ut doceat. ut delectet. ut flectat. oret r̄ agat ut q̄
admodū sup̄dixim⁹ intelligēt. libent̄ r̄ obediēt audiat. **Q**uod
cū apte r̄ cōuentenē facit. nō imerito eloquēs dici p̄t. et si nō eum

sequat̄ auditoris assensus **NO** Ad hec autē tria . idest ut doceat . ut delectet . ut flectat . etiā illa tria videt̄ pertinē voluisse . idem ipse romani auctor eloquij . cū itidē dixit . **Is** erit ergo eloquens . q̄ potit̄ pua submis̄se . modica t̄pate . magna grandie dicē . tamq̄ si adderet etiā illa tria . ⁊ sic explicaret . vnā eandēq̄ sentēciā . dicens **Is** erit ergo eloquens . q̄ ut doceat potit̄ pua submis̄se . ut delectet modica t̄pate . ut flectat magna ḡndie dicere **NP** hec autē ea ille sic ab eo dicta sūt . in causis forēsibz possit ostendere . nō autē hic hoc est in ecclia sc̄is q̄onibz . ī quibus huiōi quē volum⁹ in fo: mare sermo versat̄ . **In** illis enī ea pua dicunt̄ . vbi de rebz pecuniarijs iudicandū est . ea magna vbi de salute ac de capite hoīm . ea vero vbi nichil horz iudicandū est . nichilq̄ agit̄ ut agat siue decernat s̄ tantūmō vt delectet̄ auditor . inē utzq̄ q̄si media . ⁊ ob hec modica hoc est moderata dixerūt . modicis enī modus nomē īposuit . nam modica p̄ p̄uis abusive non p̄pe dicim⁹ . **In** istis autē nostris . q̄n quidē oīa maxie q̄ de loco superiori p̄plis dicim⁹ . ad hominū salutem nec t̄paneā s̄ etnā referre debem⁹ . vbi etiā cauend⁹ est etn⁹ inēitus oīa sunt magna q̄ dicim⁹ usq̄ a deo . ut nec de ip̄is pecuniarijs rebz vel acq̄redis uel amittēdis . pua videri debeāt que doctor ecclia sc̄ie dicit . siue sic illa maḡ siue pua pecuīa . neq̄ enī pua est iusticia . quā p̄fecto ⁊ in pua pecuīa custodire debem⁹ . dicente dño . **Qui** in mīmo fidelis est ⁊ in magno fidelis est . q̄d ḡ mīmū est mīmū est . s̄ in mīmo fidelē eē magnū est . **Nam** sic rō rotūditatis . idest ut a puncto medio omēs linee pares in exrema ducant̄ . eadē est in magno disco q̄ in nūmulo exiguo . **Ita** vbi pua iuste gerant̄ nō minuit̄ iusticie maḡtudo **NQ** De iudicijs deniq̄ secularibz q̄bus utiq̄ nisi pecuniarijs . cū loq̄ret̄ ap̄ls . audet quisq̄ v̄m īquit̄ adūsus aliez negociū h̄ns . iudicari ab iniq̄s . ⁊ nō apud sc̄os . an nescitis q̄a sc̄i mūdū iudicabūt . ⁊ si in vobis iudicat̄ mundus . indigni estis qui de mīmis iudicetis . nescitis quia anḡlos iudicabim⁹ nedū seclaria . **Secularia** igit̄ iudicia si habueritis . eos q̄ cōtemptibiles sūt ī ecclia . hos cōstituite ad iudicandū . ad reuēciā vobis dico . sic nō est inē vos quisq̄ sapiēs . q̄ possit inter fr̄es suū et fr̄em iudicare . s̄ frater cū fr̄e iudicat̄ ⁊ hoc apud infideles . iam q̄dē oīno delictū in vobis est . q̄a iudicia habetis vobiscū . q̄re non magis iniquitatē patimī . q̄re nō potius fraudamī . s̄ vos iniquitatē facitis et fraudatis et hoc fr̄es . an nescitis q̄a iniusti regnū dei nō hereditabūt . **Quid** ē q̄ sic indignat̄ ap̄ls . sic corripit . sic expbat sic increpat sic minat̄ . quid est q̄ sui aī affectū tam crebra ⁊ aspa

votis mutacōe testat. qđ ē postremo. qđ de rebz mīmis tā granditē
dicit. tm̄ ne de illo negocia seclaria meruerūt. absit. sed hoc facit
ppter iusticiā caritatē pietatē. que nulla sobria mente dubitante.
eciā in rebz q̄libz puulis magna sūt. **NR** Sane si admone-
rem⁹ hoīes. quēadmodū ip̄a negocia seclaria p se uel p suis. apō
ecclasticos indices agere deberēt. recte admonerem⁹ ut agerēt tāq̄
pua submis̄se. Cum ūo de illius viri dissezam⁹ eloq̄o. quē volum⁹
eaz rex eē doctore quibz liberam⁹ ab eēnis malis. atqz ad eēna pue-
nim⁹ bona. vbicumqz agant̄ hec. siue apud pplm siue puatī. siue
ad vnum. siue ad plures. siue ad amicos. siue ad inimicos. siue in
p̄petua dictōe siue in collocucōe. siue in t̄ctatibz siue in libris. siue
in eplis vel longissimis. uel breuissimis. magna sūt. Nisi forte
qm̄ calix aque frigide res mīma atqz vilissima est. iō mīmū ali-
quid atqz vilissimū. dñs ait. qđ eū q̄ dederit disciplo eius nō perdet
mercedē suā. Aut vero qm̄ iste doctor in ecclia facit inde sermonē.
puū aliqđ dēt estimare se dicere. ⁊ ideo nō t̄pate. nō granditē. s̄ sub-
mis̄se sibi esse dicendū. Nonne qm̄ accidit. ut de hac re loq̄rem⁹ ad
pplm ⁊ deus affuit ut agrue dicerem⁹. tamqz de illa aqua frigida
quedā flāma surrexit. que eciā frigida hoīm pectora. ad mīe opa
faciēda. spe celestis mercedis accēderet. **NS** Et tñ. cum doctor
iste debeat rerū dictoz eē magnaz. nō semp eas debz granditē dicē.
sed submis̄se cū aliqđ docet. t̄pate cū aliqđ vitupat̄ vl̄ laudatur.
cū vero aliqđ agendū est. ⁊ ad eos loquim⁹ q̄ hoc agere debēt nec tñ
volūt. tūc ea q̄ magna sūt. dicēda sūt granditē et ad flectēdos aīos
agruent. Et aliqñ d̄ vna eadēqz re magna. ⁊ submis̄se dici ē si do-
cet. ⁊ t̄pate si p̄dicat̄. et granditē si ausus inde aīm⁹ ut oūtat̄ ipel-
lit. Quid enī deo ipō maius est. nūquid ideo nō discit̄. aut q̄ docet
vnitatē t̄nitatis debet non submis̄sa disputaōne agere. ut res ad
dinoscēdū difficil̄. q̄ntū daē possit intelligi. nūquid hic ornamēta
⁊ nō documēta q̄runē. nūquid vt aliqđ agat est flectēdus auditor
⁊ nō poei⁹ ut discat̄ iſeruend⁹. Porro cū laudat̄ deus. siue de seipō
siue de opibus suis. quāta facies pulchre ⁊ splēdide dictōis oborit̄
ei. qui p̄t quantū debet laudare. quē nemo ouenientē laudat. nemo
qm̄ocumqz nō laudat. **Ne** si nō colat̄. aut cū illo vel eciā pre illo
colant̄ pdola siue demonia. siue q̄cumqz creat̄a. quantū hoc malū
sit. atqz ut ab hoc malo auertantur hoīes. debet utiqz granditē dici.
NT Submis̄sa dictōis exemplū est apud aplm paulū. ut pla-
nius aliqđ cōmemorē. ubi ait. Dicite michi q̄ vultis sub lege eē.
legē nō audistis. sc̄ptū est enī. qđ abrahā duos filios habuit. vnū

de ancilla et unum de libera. sed ille qui de ancilla secundum carnem natus est. qui autem de libera per re-promissionem. que sunt in allegoria. hec enim sunt duo testamenta. unum quidem in morte syona in buicitate generas. que est agar. syona enim mons est in arabia. qui diuicitus est ei que nunc est iherusalem. et hinc cum filijs suis. Illa autem que sursum est iherusalem libera est que est mater nostra etc. **Item** ibi rōcinat et dicit. **F**res hinc hōlez dico. tū hōis cōfirmatū testamentū nemo irricū facit aut supōrdinat. **A**brahe dicte sūt pmissiones et semini eius. nō dicit in semibz q̄si in mulcis. sed q̄si in vno. in semine tuo qui est xp̄us. **H**oc autē dico testamentū cōfirmatū a deo. q̄ post q̄dingētos et ēginta annos facta est lex nō cōfirmat ad euacuādā pmissionē. si enī ex lege hereditas iam nō pmissione. abrahe autē per re-promissionē donauit deus. **E**t q̄a occurrere potuit audiētis cogitacōi. ut q̄d ergo lex data est. si ex illa nō est hereditas. ip̄e sibi hoc obiecit. atq; ait velut inērogās. quid ergo lex. deinde respōdet. trāsgressionis gr̄a postea est. donec veniret semē cui. pmissū est dispositū per anglos in manu mediatoris. mediator autē vnus nō est. deus uō vnus est. **E**t hic occur- rebat q̄d ip̄e sibi opposuit. lex ergo cōtē pmissa dei. et respōd; absit redditq; vnā rōez dicens. si enī data esset lex que posset viuificare oīno ex lege esset iusticia. sed clusit sc̄ptura oīa sub pctō. ut pmissio ex fide ih̄u xp̄i dareē credentibz etc. v̄l si quid huiōi est **¶** **P**ertinet ergo ad docēdi curā. nō solū ap̄ire clausa. et nodos soluē q̄stionū. sed etiā dū hoc agit. alijs q̄onibz q̄ fortassis inciderint. ne id q̄d dicim⁹ improbeē per illas aut refellat. occurrere. si tū et ip̄i carū solucō p̄ter occurrerit. ne moueam⁹ q̄d auferre nō possum⁹. **E**t autē. ut cū incidētes q̄oni alie q̄stiones. et alie rursus incidentibus incidētes p̄tractant atq; soluunt. in eā longitudinē rōcinacōis ex tēdat itencio. ut nisi mēoria pluriū valeat atq; vigeat. ad caput vn̄ agebat. disputator redire nō possit. **V**alde autē bonū est ut q̄t; quid p̄tradici p̄t. si occurrerit refuteē. ne ibi occurrat vbi nō erit q̄ r̄ndeat. aut p̄nci q̄dē sed tacenti occurrat. et min⁹ faciat⁹ abscedat. **¶** **I**n illis autē ap̄licis verbis. dicio t̄pata est. seniorē ne increpaueris. sed obsecra ut p̄rez. juniores ut f̄res. anus ut m̄res **E**t in illis. **O**bsecro autē vos f̄res. ut exhibeatis corpa v̄ra hostiā viuētē. sc̄tam. deo placētē. rōnale obsequiū v̄rm. **E**t totus fere ip̄i⁹ exhortacōis loc⁹. t̄pātū hab; elocucōis gen⁹. vbi illa pulcōra sūt. in q̄bus p̄p̄a p̄p̄is tamq; debita reddita decenter excurrunt. sicuti est. h̄ntes dona diuisa sc̄dm gr̄az que data ē vobis differētes siue p̄p̄eciā sc̄dm regulā fidei. siue m̄steriū ē m̄strando siue q̄m

doct in doctina . qui exhortat in exhortatione . q̄ tribuit i simplicitate
q̄ p̄est in solitudine . q̄ miseret i hilaritate . dilectio sine simulatione .
odiētes malū . adherētes bono . caritatē fr̄nitatis iuicē diligentes .
honore mutuo p̄ueniētes . studio nō pigri . spū feruētes . dño fui-
entes . spe gaudētes . in tribulacōe patientes . orōni istātes . nequitibus
scōz cōmūicantes . hospitalitatē sectātes . bñdicite p̄sequētibz vos
bñdicite et nolite maledicē . gaudē cū gaudētibz . flere cū flētibus .
i dīpm iuicē sc̄cites . **E**t q̄ pulcre illa om̄ia sic effusa . bimembri .
ēuitu em̄iant . non alta sapiētes s̄ hūilibz cōsenciētes . **E**t aliq̄to
post . in hoc ip̄o inq̄t p̄seuerātes . reddite oībz debita . cui ēbutū tri-
butū . cui vectigal vectigal . cui timorē timorē . cui honorē honorē .
que mēbra fusa claudūnt eciā ip̄o circueu que duo mēbra stexūt .
nemī q̄dquā debeat̄ . nisi ut iuicē diligatis . **E**t p̄ paululū . nox
p̄cessit inq̄t dies aut appropinquit . abiciam̄ opa tenebrarū et in-
duam̄ arma lucis . sic in die honeste ambulem̄ . nō in om̄estacōibz
et ebrietatibz . nō in cubilibz et impudicijs . nō in stenciōe et emu-
lacōe . sed induimini dñm ih̄m xp̄m . et carnis curam ne feceritis
in desiderijs . **N** **P** si q̄sq̄ ita dicēt . et carnis p̄uidicēciā . ne
in cōcupiscēcijs feceritis . sine dubio aures clausula nūosioē mulcēt
sed ḡuior inēpres ordinē maluit tenere v̄boz . **Q**uomō autē hoc in
greco eloq̄o sonet . q̄ est locut̄ apl̄ . videāt eī eloquijs usq̄ ad ista
Doctiores . **N**ichi tñ q̄ nobis eodē verboz ordīe inēpretatū ē . nec
ibi vidēt currē nūose . **S**ane hūc elocucōis ornatū . qui nūosis fit
clausul . deesse fatendū est n̄ris auctoribz . q̄ v̄z p̄ inēpres factū
sit . an q̄ magis arbitroz stulto . illi hec plausibilia deuicauit . af-
firmare nō audeo . qm̄ fateor me ignorare . **I**llud tñ scio . q̄ si q̄sq̄
huī nūositatis perit̄ . illoz clausulas eorūde nūoz lege cōponat .
q̄ facile fit . mutatis q̄busdā verbis que tantūde siḡficacōe valēt
vel mutato eoz q̄ inuenerit ordīe . nichil illoz que velut magna
in scolis ḡmaticoz aut rethoz didicit . in illis diuis viris defuisse
cognoscat . et m̄ta repiet locucōis genera tanti decoris . que q̄de et
in n̄ra s̄ maxime in sua lingua decora sūt . quoz nllm̄ ni eis q̄bz
istri inflant̄ l̄ris inueniēt . **N** **S**ed cauendū est . ne diuis ḡuibz
q̄ sentēcijs . dū addit̄ nūs . p̄d̄ deſhatur . nā illa musica disciplina
ubi nūs iste pleiſſime discitur . usq̄ adeo nō defuit p̄phetis n̄ris .
ut vir doctissim̄ . **P**eroī q̄rūdā eciā meē om̄emoret . in hebreā dū-
taxat lingua . cuī ut v̄itatē suaret in v̄bis . hec inde nō trāseulit
Ego autē ut de sensu meo loq̄r . qui michi q̄ alijs et q̄m alioz est
ntiq̄ notior sic in meo eloq̄o q̄ntū modeste fieri arbitror . nō p̄ter-

mitto istos nūos clausularū. **I**ta i auctoribz nris hoc michi plus
placet. qz ibi eos rarissime inuenio. **N** Grande autē dicēdi
gen^o. hoc maxie discat ab isto gne tpatō. qz nō tā verboꝝ ornatibz
comptū est. quā violentū aī affectibz. **N**am capit ecia ornamēta
illa pene oīa. s; ea si nō habuit nō reqrit. **F**ert quippe impetu suo
et elocucōis p̄chritudiez si occurrerit. vī rez rapit nō cura decoris
assūit. **S**atis est enī. ei ppterqz agit. ut v̄ba congruēcia. nō oris eli:
ganē industria. s; pectoris sequantē ardorē. **N**ā si aurato gēmato
qz ferro vir foreis armeē. intētissim^o pugne agit qdē illis armis
qz agit. nō quia speciosa s; quia arma sunt. **I**dē ip̄e est tñ. et valet
pluriū ecia cū rimanti telū mira facit. **N** Agit apls vt pro
euāgelico mīsterio patientē mala hui^o t̄pis cū solacō donoz dei oīa
tollerent. **M**agna res est et gndit agit. nec desūt ornamēta dicēdi
Ecce inqt nūc t̄ps acceptabile. ecce nūc dies salutis. nullā in quoqz
dantes offensiōz. ut nō rephendat mīsteriū nrm. s; in oībz emēdā:
tes nosmetip̄os ut dei mīstros in multa pacia. in t̄bulacōibz. in
necitatibus. in angustijs. in plagis. in carceribz. in sedicōibz. in
laboribz. in vigilijs. in ieiunijs. in castitate. i sc̄ia. i lōganitate.
in benignitate. i spū sc̄to. in caritate nō ficta. in v̄bo veritatis. in
v̄tute dei. p arma instr̄ie a dext̄is et a sinistr̄is. p gl̄iaz et ignobilitatē.
p infamiā et bonā famā. ut seductores et veraces. ut q̄ ignoram̄ et
cognoscim̄. q̄si morietes et ecce vivim^o. ut coherciti et nō mortifi:
cati. q̄si tristes semp aut gaudētes. sic egeni multos aut ditantes.
tamqz nichil hntes et oīa possidētes. **V**ide adhuc ardētē. **O**s nrm
patet ad vos o corinthei. cor nrm dilatatū est. et cetera. q̄ psequi
longū est. **B**C Itemqz ad romanos agit vt psecucōes huius
mūdi caritate vincant. spe c̄ta in adiutorio dei. **A**git aut et grā:
diē et ornate. **S**cim^o inqt qm̄ diligētibz deū oīa coopant in bonū.
hīs qui sc̄m̄ ppositū vocati sūt sc̄ti. **Q**m̄ quos añ p̄sciuit. et p̄des:
tinavit oformes fieri p̄magines filij sui. ut sit ip̄e p̄mogenitus in
multis fr̄ibus. quos autē p̄destinavit illos et vocavit. et q̄s voca:
vit illos et iustificavit. quos autē iustificavit illos et gl̄ificavit.
Quid igit dicem^o ad hec. si deus p nobis q̄s cont̄ nos. q̄ p̄p̄o filio
suo nō pepit. s; p nobis oībus edidit illū. quomō nō ecia cū illo
oīa nob̄ donavit. **Q**uis accusabit adūsus electos dei. deus q̄ iustifi:
ficat. q̄s est qui odepnet. xp̄us ih̄us q̄ mortuus est. magis autē q̄
resurrexit. qui est in dext̄a dei qui et inepellat p nobis. **Q**uis nos
sepabit a caritate xp̄i. t̄bulacō. an āgustia. an psecucō. an fames.
an nuditas. an piculū. an gladi^o. sicut scriptū est. quia ppter te

mortificam̄ tota die estimati sumus ut ouis occasionis. s; in hijs
oibus supuincim⁹ per eū qui dilexit nos. Cere⁹ sū enī. quia neq;
mors. neq; vita. neq; āgeli. neq; p̄ncipatus. neq; vtutes. neq; pre
sencia. neq; futura. neq; altitudo. neq; p̄fundū. neq; catura alia
pōt nos separare a caritate dei. que est in xpo ihu. **BD** Ad
gallathas at̄ quāuis tota illa epl̄a s̄bmissō dicēdi ḡhe sc̄pta sit. n̄
in extremis p̄ribus. vbi est eloquiū t̄patū. **T**amē in̄ponit q̄dā
locū. eo motu at̄. ut sine ull' q̄dē talib; ornamētis. q̄lia sūt in hijs
q̄ mō possum⁹. nō poss; tñ nisi grandit̄ dici. Dies iquit obuiatis
et mēses ⁊ annos et t̄pa. timeo ne forte sine causa laborauerim in
vobis. Estote sic ego. qm̄ ⁊ ego sic vos. **F**ratres precor vos nichil
me lesistis. scitis autē q̄a p̄ s̄firmitatē carnis iā p̄dem euāgelizauī
vobis. et tēptacōes v̄ras in carne mea nō sp̄reuitis neq; sp̄suisistis
s; sic angelū dei exceptis me sic xpm̄ ihm. que ergo fuit beatitudo
v̄ra. **T**estimoniū enī vobis p̄hibeo. qm̄ si fieri poss; oculos v̄ros
eruissetis ⁊ dedissetis michi. **E**rgo inimic⁹ face⁹ sū vobis verum
p̄dicans. **E**mulant̄ vos nō bene. s; excludē vos volūt ut eos emu
lemī. **B**onū est autē emulari in bono semp. et nō solū cū p̄ns sū
aput vos. **F**ilioli mei q̄s itez parturio. donec forme⁹ xps̄ i vob.
vellē autē nūc adesse. aput vos. et mutare vocē meā q̄a cōfūdor in
vobis. **N**unq̄o hic. aut cōnēria cōtrarijs sūt v̄ba reddita. aut ali;
qua ḡdacōe sibi subnexa sūt. aut cesa ⁊ mēbra c̄cutit⁹ ve sonuerūt
et tñ nō ideo tepuit grandis affect⁹. quo eloq̄ū feruē sentim⁹. **S**ed
ap̄lica ista. sic data sūt. ut ⁊ p̄fūda sint at; ideo os̄c̄pta memorie
q; mādata. ut nō solū lēore vel audītoze. vñ eciā expositorē opus
habeant. si quis in eis nō sup̄ficie cōtēnē⁹ altitudinē q̄rat. **B**E
Qua p̄pter videam⁹ ista genēa dicēdi i eis. qui istoz lēore. ad rez
diuīay atq; salubriū scīam p̄fecerūt. eamq; ecclīe mīstrarūt. **B**E
cipan⁹ submissō dicēdi genē v̄tē i eo libro vbi de sacramēto calicis
disputat. **S**oluit̄ ibi quippe q̄stio in q̄ q̄rit̄. v̄z calix dñic⁹ aquaz
solā. an eam vino mixtā. debeat h̄re. **S**ed exempli ḡra. aliq̄d īde
ponendū est. **P**ost p̄ncipiū epl̄e. iā solūc̄ incipiēs p̄positā q̄onē.
Admonitos autē nos scias inq̄t. ut in calice offerēdo. dñica t̄dicō
fue⁹. neq; aliud fiat a nobis. q; q; p̄ nob dñs p̄ior fecit. ut calix
qui in cōmemoracōem ei⁹ offerē. vino mixt⁹ offerat̄. nā cū xpus
dicat ego sū vitis vera. sanguis xpi non aqua est v̄tq; s; vinū.
Nec p̄t videri sanguis ei⁹ q̄ redipti ⁊ viuificati sum⁹ eē in calice.
qñ vinū desit calici. quo xpi sanguis ostēdit̄. q̄ sc̄pturay oīm sac̄
mento ac t̄selonio p̄dicat̄. **B**E **I**nuenim⁹ enī in genēsi circa

sa^{cr}amentū noe. hoc idē pcurrisse ⁊ figam dñice passiōis illic extitit:
se. q̄ vinū bibit. q̄ inebriat⁹ est. q̄ in domo sua nudatus est. q̄
fuit cubat⁹ nudis ⁊ patētib⁹ femorib⁹. q̄ nuditas illa p̄ris a me:
dio filio denotata est. a maiōri vero et miōri cōtecta. et cetera q̄ necesse
non est exeq̄. cū satis sit. hoc solū cōplecti. q̄ noe typū fu^{er}e veri:
tatis ostēdēs. nō aquā. sed vinū biberit. et si c̄ ymaginē dñice pas:
sionis exp̄sserit. **I**tem in sac̄dote melchizedech. dñicū sa^{cr}amentū p̄:
figatū videm⁹ sc̄dm q̄ sc̄pta diuina testat̄ et dicit. **E**t melchizedech
rex salē p̄tulit panē et vinū. fuit autē sac̄dos dei sumi. ⁊ b̄ndixit
abrahā. **Q** autē melchizedech xp̄i typū portaret. declarat in psalmo
sp̄s sc̄ts. ex p̄sona p̄ris ad filiū dicens. **A**nte luciferū genui. te
tu es sac̄dos in et̄nū sc̄dm ordinē melchizedech. hec et alia q̄ sequunt̄
hui⁹ ep̄le. submisit dictionis modū seruāt. q̄ facile est explorare
legentib⁹ **B** Sanct⁹ q̄ ambrosius cū agat rē magnā de sp̄u
sc̄o. ut eū p̄ri et filio demonstreret eq̄lem. s̄bmissio tñ dicens uti^q
q̄m res suscepta. nō ornata v̄boꝝ. aut ad flectēdos aīos omocōis
affectū. s̄ rex documēta desidat. **E**rgo in cetera īp̄ncipio hui⁹ opis
ait. **Q**uo mor⁹ orac̄lo gedeon. cū audisset q̄ deficiētib⁹ licet p̄p̄oꝝ
milib⁹. in vno viro dñs plebē suā ab hostib⁹ liberaret. obtulit edū
caprarū. cui⁹ carnē sc̄dm p̄cepta angeli et azima sup̄ petrā posuit.
⁊ ea iure pfudit. que sil̄ vt v̄ge cacumine quā gerebat angel⁹ dei
origit. de petra ignis erupit. atq̄ ita sac̄ficiū q̄ ibi offerebatur
cōsumptū est. **Q**uo indicio declaratū videt̄. q̄ pet̄ illa tipū habuit
corpis xp̄i de quo utiq̄ sc̄ptū est. bibebāt de sequēti eos petra. pet̄
autē erat xp̄us. q̄ utiq̄ nō ad diuinitatē ei⁹. s̄ ad carnē relatū est.
que scienciū corda p̄p̄oꝝ p̄benni riuo sui sanguis inundaui. **I**ā
tūc ergo in misterio declaratū est. q̄ dñs ih̄sus in carne sua. totū
mūdi p̄c̄ta crucifixus aboleret. nec solū delicta sc̄toꝝ. s̄ etiā cupi:
ditates aīoꝝ. caro enī hedi ad culpā facti referē. ins ad illecebras
cupiditatū. sic sc̄ptū est. quia occupauit p̄p̄s cupiditatē pessimā. ⁊
dixerūt q̄s nos ababit carne. **Q** q̄ extēdit angel⁹ virgā et tetigit
petrā. de qua ignis exiit. ostēdit q̄ caro dñi igne repleta diuino.
peccata oīa hūane cōditionis exureret. vnde et dñs ait. ignē ueni
mittere ī terrā. et cetera. **I**n q̄b⁹ rei docēde ⁊ approbāde maxīe icūbit.
B De genē t̄pato est apud. cyprianū v̄ginitatis illa laudatio
Nunc nobis ad virgines h̄mo est. quarū q̄ sublimior glōria est.
maior ⁊ cura. flos est ille eccl̄iastici germis. decus atq̄ ornamētū
ḡfe sp̄ualis. leta in dolēs laudis et honoris. opus integrū atq̄ in:
corruptū. dei ymago respondēs ad sc̄timoniā dñi. illustrior portio

gregis xpi. gaudet in ipis atq; p ipas largie floret. eccleie matris
gloriosa fecunditas. qntoq; plus gloriosa vgritas nro suo addit gau
diu nris augetur. Et alio loco in fine eple. qmō portauim? inquit
p imaginē ei? qui de limo est. sic portem? p imaginē ei? q in celis est
hanc p imaginē vgritas portat. portat integritas. scētitas portat et
veritas. portat discipline dei memores. iusticiā cū religione reti
nentes. stabiles in fide. hūiles in timore. ad omem tolleranciā for
tes. ad sustinēdas iniurias mites. ad faciendā miam faciles. frna
pace vnanimes atq; scordes. **Q**ue vos singula o bone vgrines. ob
uare. diligere. et implere debetis. que deo et xpo vacātes. ad dñm
cui vos dicatis maiori et meliori parte pcedētis. **P**rofecte au nis
iuniorib; facite magisteriū. iuniores natu pbertē parib; incitāmē
tum. hortāmētis vos mutuū excitare. emulis de vtrute documētis
ad gloriā prouocate. durate fortit. pgrate spūalit. pueite feliciter.
tantū memētoe tūc nri. cū incipiet in vobis vgrinitas honorari.
B **A**mbrosi? etiā genē dicēdi tpatō et ornato. pfectis vgrib;
pponit. tamq; sub exempli forma. quod morib; imitent. et dicat.
Virgo erat nō solū corpe s; etiā mēte. que nllō doli ambitu sincer
rum adulteraret affectū. corde hūilis. vbris grauis. aīo prudens.
loquēdi parcior. legendi studiosior. nō in cō diuiciarū sed in prece
paupis spem rēponēs. intēta opi. verecūda smonib;. arbitrū mē
tis nō hōiez s; deū q̄rere. nullū ledē. s; oibus bene velle. maioribus
natu assurgē. eglib; nō inuidere. iactāciā fugere. rōem seq. vtu
tē amare. **Q**uādo ista vl vultu leht parētes. qñ dissēt a p̄pinqs
quādo fastidiuit hūilem. qñ risit debilē. qñ vitauit inopē. eos so
los sollicitā cerus hoīm inuisere. q̄s mīa nō erubescēt. neq; p̄tēret
vēcundia. **N**ichil curuū in oculis. nichil in verbis p̄ax. nichil
in actu verecūdū. nō gestus fractior. nō incess? solucior. non vox
peuanlcior. ut ipa corpis spēs. simlacz fiēt mētis et figa p̄bita
tis. **B**ona quippe dom? in ipō vestiblo debet agnosci. ac p̄mo pre
tētat ingressu. nichil int? latere tenebrarū. tamq; lucne lux int?
posita foris luceat. **Q**uid ergo exeqr cibozū parcimoniā. officiozū
redūdāciā. alēm vlē natam supfuisse. alēm pene ipi natē defuisse.
illic nulla intermissa tpa. hic cōgemiat ieiunio dies et si quando
reficiēdi succedisset volūtas. cib; plerūq; obui?. qui mortē arceret
nō delicias miseraret. **B** **R** **H**ec autē apterea in exemplo hui?
tpati generis posui. q̄a nō hec agit vt vgrinitatē voueāt q̄ nondū
vouerūt. sed ut ostendat q̄les eē debeāt. que iā vouerūt. **N**am ut
aggrediat̄ ai? tm ac tale ppositū. grādī utiq; dicēdi genē deb; ex:

ritari et accēdi. **S**z martir. **C**ippian⁹ de habitu vginū. nō de susci-
piendo vginū. pposito scripsit. Iste vere epūs. eas eciā ad hoc.
magno accēdit eloquio. **VL** Verū ex eo qđ ambo egerūt. die-
ciōis grādīs exempla memorabo. ambo quippe inuēcti sūt in eas.
que formā pigmētis colorāt. **Q**uorū pōr ille cū hoc ageret ait inē-
cētā. **S**i quis pmgendi artifex. vultū alicui⁹ aut spēm et corporis
q̄litate emulo colore signasset. et signato iā cōsumatoq; simlacro.
manus ali⁹ inferret. ut iā formata. iā. picta q̄si picior reforma-
ret. grauis pōris artificis iniuria. et iusta indignacō videretur.
Tu te existimas impune laurā. tā improbe temeritatis auda-
ciā. dei artificis offensā. ut enī cō hōies impudica et icēsa fucis
lenocinātib; nō sis. corruptis violatisq; que dei sūt. peior adultera
detineris. qđ ornari putas. quod putas comi. impugnatio est ista
diuini opis. puaricacō vitatis. **N**onētis apli vox ē. **E**xpurgate
vet⁹ fermētū vt sicis noua cōspersio. sic estis azimi. nā pascha nrm
pmolat⁹ est xps. **I**taq; festa celebrem⁹. nō in fermēto veteri. neq;
in fermēto malicie et neq̄cie. s; in azimīs sinceritatis et vitatis. **N**ū
sinceritas pseuerat et vitas. qn̄ que sincera sūt pollunē. et colorū
adulterius medicaminū fucis. in mēdaciū vera mutant. **D**omi⁹
tu⁹ dicē. nō potes facē capillū vnū nigrū aut albū. et tu ad vicē-
dam dñi tui vocē. vis te eē potiorē audaci conatu et sa dēgo cōtēpta
Grines tuos inficis. malo p̄sagio fuēoz. capillos iā tibi flāmeos
auspicaris. longū est inserē oīa que sequunt. **PA** **I**lle vero
postior. vt in tales dicēt. hinc illa inq̄t nascunt incētiua viciorū.
ut q̄sitis colorib; ora depingant. dū viris displicē formidant. et de
adultio vult⁹ mēdicant adulteriū castitatis. **Q**uāta hec amēcia.
effigiē mutare naē. picturā q̄rere. et dū verentē maritale iudiciū
pdere. p̄riū pdiderūt. pōr enī de se p̄nūciat q̄ cupit mutare quod
nata ē. **I**ta dū alijs seoz placē. p̄us ip̄a sibi displicet. que iudicē
mulier viorē deformitatis tue q̄rim⁹. q̄ teipam. q̄ videri times.
si pulcra es cur absōderis. si deformis cur te formosā eē mentiris.
nec tue cōscie nec alieni erroris grām habita. **I**lle enī altam dili-
git. tu altēi vis placē. et irasceris si amet aliā. qui adulteri in te
doct. mala m̄gra es iniurie tue. lenociari refugit eciā que passa
est lenonē. ac licet vilis mulier nō altēi tñ s; sibi peccat. **T**ollera-
bilia p̄pe modū in adulētia cōmīa sūt. ibi enī pudicia. h̄ nata ad-
uteraē. **S**atis ut estimo apparet. se ias ne suam fucis adulterent
formā. et ad pudorē et ad timorē. hac facūdia vehementē impelli.
Proinde neq; submissum neq; t̄patum sed grande oīno. gen⁹ hoc

elocutionis agnoscam? **BN** In his autē q̄s duos ex omnibus
pponere volui. et in alijs ecclasticis viris. et bona. et bene. id est sic
res postulat. acute. ornate. ardentēq; dicētib; p̄ m̄ta eoz̄ sc̄pta uel
dicta. p̄nt hec tria genera repiri. et assidua lectione vel audicōne
admixta etiā exercitacōe studētib; inolescē **BO** Nec quisquā
p̄ter disciplinā eē existet ista miscē. p̄mmo q̄tū cōgrue fieri p̄t.
om̄ib; generib; dictio varianda est. nā quando p̄lixa est in vno
genē. min⁹ detinet auditorē. cū vero fit. ab alio in aliud transe⁹.
etiā si lōgi⁹ eat. decēci⁹ p̄cedit ōro. Quāuis habeāt et singl'a ḡna
varietates suas in s̄mone eloquētiū. quib; nō sinunt̄ in eoz̄ qui
audiūt frigescere v̄ tepescē sensib;. verūt̄n̄ facili⁹ submissū solū
q̄; solū grāde diuicius tollerari p̄t. **Comocio** quippe aī. q̄;ro magis
excitāda est. ut nobis assenciat auditor. tanto min⁹ in ea diu te:
neri p̄t. cū fuit q̄;tū satis est excitata. et ideo cauendū est. ne dum
volum⁹ alti⁹ erigere q̄; erectū est. etiā inde decidat q̄ fuerat excita:
cione p̄ductū. **In**positis vero que sūt dicēda submiss⁹. bene redit̄
ad ea que opus est grandit̄ dici. ut dicēdis impet⁹ sic maris estus
alēnet. **Ex** quo fit. ut grande dicēdi gen⁹ si diuici⁹ est dōm. nō de:
beat eē solū. s; alioz̄ genēz̄ inēpositōe varietur **BP** Et tñ ei
generi tota dictio tribuit̄. cui⁹ copia p̄ualuerit. **In**test enim. q̄; ge:
n⁹ cui generi inēponat̄ vel adhibeat̄. certis et nec̄is locis. **Nā** et
in grandi genē semp̄ aut pene sp̄ tempata debent esse p̄ncipia. **Et**
in p̄ta te est eloquētis. ut dicant̄ nōnulla submissē. etiā q̄ possent
grandit̄ dici. ut ea que dicunt̄ grandit̄. ex illoz̄ fiant compacōne
grandiora. et eoz̄ tamq; v̄mbri; lūiosiora reddant̄. **In** quocūq;
aut̄ genē aliq̄ q̄stionū vincula soluēda sūt. acumiē op⁹ est. q̄; sibi
submissū gen⁹ p̄rie v̄dicat. ac p̄ hoc eo genē n̄tēdū est et in alijs
duob; generib;. q̄n̄ eis ista incidūt. **Sic** cū laudandū aliq̄; vel vi:
tupandū. ubi nec dampnacō cuiusq; nec liberacō. nec ad accōnem
quālib; assensio req̄rit̄ in quocūq; alio genē occurrerit. ḡn⁹ adhi:
bendū et inēponēdū est tempatum **BQ** In grandi v̄o genē
inueniūt locos suos. duo tēta. et in submissō siliē. **Tempatū** aut̄
gen⁹ nō quidē semp̄. s; tñ aliq̄n̄ submissō indiget. si ut dixi. q̄stio
cui⁹ nod⁹ est soluend⁹ occurrerit. vel quando nōnulla que ornari
possent. ideo nō ornant̄ sed submissō s̄mone dicunt̄. ut quibusdā
q̄si choris ornamentoz̄. p̄beant eminentiorē locū. **Grande** aut̄ gen⁹
t̄pata dictio nō req̄rit̄. ad delectādos quippe aīos. nō admouendos
īpa suscipit̄. **Non** sane si dicēti crebri⁹ et vehemēci⁹ acclame⁹. iō
grandit̄ putand⁹ est dicere. hoc enī et acumiā submissi generis. et

ornamēta faciūt t̄pati. Grande autē gen^o plerumq; pōdere suo vo-
ces p̄mit. s; lacrimas exprimit. **BR** Deniq; cū apud cesareā
mauritanie. p̄lo dissuadēm pugnā ciuilē vl̄ pot^o pl^o q; ciuilem-
quā cateruā vocabāt. neq; enī ciues tantūmō vñ eciā p̄pinq;. fr̄es
postremo. p̄ntes ac filij. lapidib; inter se in duas p̄tes diuisi. per
alq; dies cōtinuos c̄to t̄pe anni sollempnē dimicabāt. ⁊ q̄squis ve-
quemq; potat occidebat. Egi quidē grādī ē quantū valui. ut tam
crudele et inueteratū malū. de cordib; eoz ⁊ morib; auellerē pel-
leremq; dicēdo. Non tñ egisse aliqd me putauī. cū eos audirē ac-
clamantes. s; cū flentes viderē. Neclamacioib; quippe se doceri et
delectari. flecti autē lacrimis indicabāt. q̄s ubi aspexi. īmanē illam
suetudinē. a p̄ribus et auis lōgeq; maioribus t̄ditā. que pectora
eoz hostilit̄ obsidebat vel pot^o possidebat. victā antequā re ip̄a id
oñderēt credidi. moxq; sermōe finitō. ad agēdas deo gr̄as corda atq;
ora ouerti. Et ecce iā ferme octo vel ampli^o anni sūt p̄picio x̄po.
ex quo illic nichl̄ tale tempatū est. Sūt et alia multa exprimēta.
quib; didicim^o. hōies q̄s in eis fecit sapiētis granditas dictionis.
nō clamore pot^o q; gemitu. aliqñ eciā lacrimis. postremo vite mu-
tacōe monstrasse. **SS** Submisso eciā dicēdi genē. sūt pleriq;
mutati. s; ut q̄s nō sciebāt scirēt. aut q̄s eis videbat̄ īcredibile cre-
derēt. nō autē ut agerēt q̄s ante iā nouerāt. et agere nolebāt. Ad-
huiōi namq; duriciā flectēdam. debet graudit̄ dici. Nā et laudes
ac vitupacōnes quando eloquent̄ dicunt̄. cū sint in genē t̄pato. sic
afficiūt q̄sdam. ut nō solū in laudib; et vitupacōib; eloquencia
delectent̄. vñ eciā et ip̄i laudabilit̄ appetāt. fugiantq; vitupabilit̄
vñē. Sed nūquid om̄es qui delectant̄ mutant̄. sic in grandi genē
om̄es qui flectunt̄ agūt. et in submisso genē om̄es q̄ docent̄ sciūt.
aut credūt vñ eē q̄s nescierūt. Vnde colligit̄. illa duo genera q̄s
efficere intendūt. hoc eis eē maxime nccm. qui sapient̄ et eloquent̄
volūt dicere. Illud vero quod agit̄ genē t̄pato. idest ut eloquēcia
ip̄a delectet. nō est. p̄pter seip̄m vsurpandū. s; ut rebus que vtiliter
honesteq; dicunt̄. si nec docente indigēt eloquiō nec mouētē. quia
et sciētēs et facientes auditores habēt. aliquāto p̄mci^o ex ip̄a delec-
tacōe elocucionis accedat. vel tenaci^o adherescat assensus. **BT**
Nam cū eloquencie sit v̄le officiū. in quocūq; illoz triū generū.
dicē apte ad p̄suasione. finis autē id q̄s in tenderis p̄suadere dicēdo
in q̄cumq; istoz triū genēz. dicit quidē eloquēs apte ad p̄suasionez.
sed nisi p̄suadeat. ad finē nō pueniet eloquencie. Persuadet autē
in submisso genē. vera eē que dicit. p̄suadet in grandi. ut agant̄.

que agēda cē iam sciunt nec agunt. **P**ersuadet in genere t̄pato-
pulchre ornatq; se dicere. **¶** **¶** Quo fine nobis qđ opus est.
appetāt eū qui lingua glorianē. et se in pangiricis talib; dccōib;
iactāt. ubi nec docēd^o. nec ad aliqđ agendū mouēd^o. s; tantūmodo
est delectand^o auditor. nos vero. istū finē referam^o ad alē finem
ut scz. qđ efficere volum^o cū granditē dicim^o. hoc etiā isto uelam^o
idest ut bona moy diligant. et deuitent mala. si ab hac accione nō
sic alieni sūt hōies. ut ad eā grādi genē dicēdis videantē urgendi
Aut si iā id agūt. ut agāt studiosi. atq; in eo firmiē pseuerēt
Ita fit. ut etiā tempati generis ornatu. nō iactanter s; prudenter
vtant. nō ei^o fine cōtenti. q̄ tantūmodo delectatē auditor s; hoc potius
agētes. ut etiā ipō ad bonū qđ psuadere volum^o adiuuet. **¶**
Illa itaq; tria que sup̄ posuim^o. eū q̄ sapientē dicit. si etiā eloquentē
vult dicē. id agere debere. ut itelligentē. ut libentē. ut obedientē au-
diaē. nō sic accipiēda sūt. tamq; singula illis trib; dicēdi generib;
ita tribuant. ut ad submissū itelligentē. ad t̄patū libentē. ad grāde
ptineat obedientē audiri. **S**ed sic poti^o. ut hec tria semp̄ intendat. et
quantū pt̄ agat. etiā cū in illoꝝ singlo quoq; versaē. nolūm^o enī
fastidiri. etiā qđ submissē dicim^o. ac p̄ hoc volum^o nō solū intelli-
gentē. verū etiā libentē audiri. **Q**uid aut̄ agim^o diuis testimonijs
docendo que dicim^o. nisi ut obedientē audiant. idest ut credat̄ eis.
opiculāte eo cui dētm̄ est testimonia tua credibilia facta sunt val-
de. **Q**uid etiā cupit nisi credi. qui aliqđ licz submissō eloqō discen-
tib; narrat. et q̄s eū velit audire. nisi auditorē nōnulla etiā sua-
uitate detineat. **S**ed si nō intelligat. q̄s nesciat. nec libentē eū pos-
se nec obedientē audiri. **¶** **¶** Plerūq; autē dicitio ipa submis-
sa. dū solue difficilimas q̄ones. et inopiata maifestacōe dem̄rat.
dū sn̄ias acutissimas de nescie q̄b; q̄si cauernis vnde nō sperabat̄
eruit et ostēdit. dū adūsarij cōuicit errorē. et docz flm̄ eē. qđ ab illo
dici videbat̄ inuictū. maxie cū adest ei qđdam decus. nō appetitū.
s; qđamō naēale. et qñ nōnulla nō iactantia s; q̄si necia. atq; ut
dicā ita ipis reb; exorta nūositas clausulaz. tantas acclamacōnes
excitat. ut vix intelligat̄ esse submissa. **N**ō enī q̄a nō incedit or-
nata s; tamq; nuda cōgredit̄. ideo nō adūsariū neruis lactisq; col-
lidit. et obsistētē subruit ac deseruit membr̄is fortissimis flitacōe.
Vnde autē crebro et mltēū acclamatur ita dicētib;. nisi q̄a v̄itas
sic dem̄rata. sic defensa. sic inuicta. delectat. **E**t in hoc ḡ genē sub-
missō. iste n̄r̄ doctor et ditor. id agere debz. ut nō solū itelligentē
verū etiā libentē et obedientē audiat. **¶** **¶** **I**lla quoq; eloquēcia

generis tpati. apud eloquentē eccl'asticū nec inornata relinquit. nec indecentē ornatur. nec solū hoc appetit vt delectet. qđ solū apud alios pfitet. vñ etiā in hijs que laudat siue vitupat. i scis appetēdis uel firmitus tenendis illis autē deuītādīs uel respuendis. uult utiq; obediētē audiri. Si autē nō audiet̄ intelligentē. nec libentē p̄t. Proude illa tria. ut intelligāt qui audiūt. ut delectent. ut obediāt. etiā in hoc genē agenda sunt. ubi tenet delectatio p̄ncipatū

B **T** Nam uero ubi mouē et flectere grādi genē opus est auditorē. qđ tūc op^o est. quādo et ueracitē dici et suauitē cōfiteē. et tñ nō uult facē qđ dicit̄. dicendū est. p̄culdubio grandit. Sed qđ mouet̄ si nescit qđ dicit̄. aut quis tenet̄ ut audiat. si nō delectat̄. vñ et in isto genē. ubi ad obediēciā cor durū diccōis grāditate flectendū est. nisi et intelligentē et libentē qui dicit̄ audiat̄. non p̄t obediētē audiri

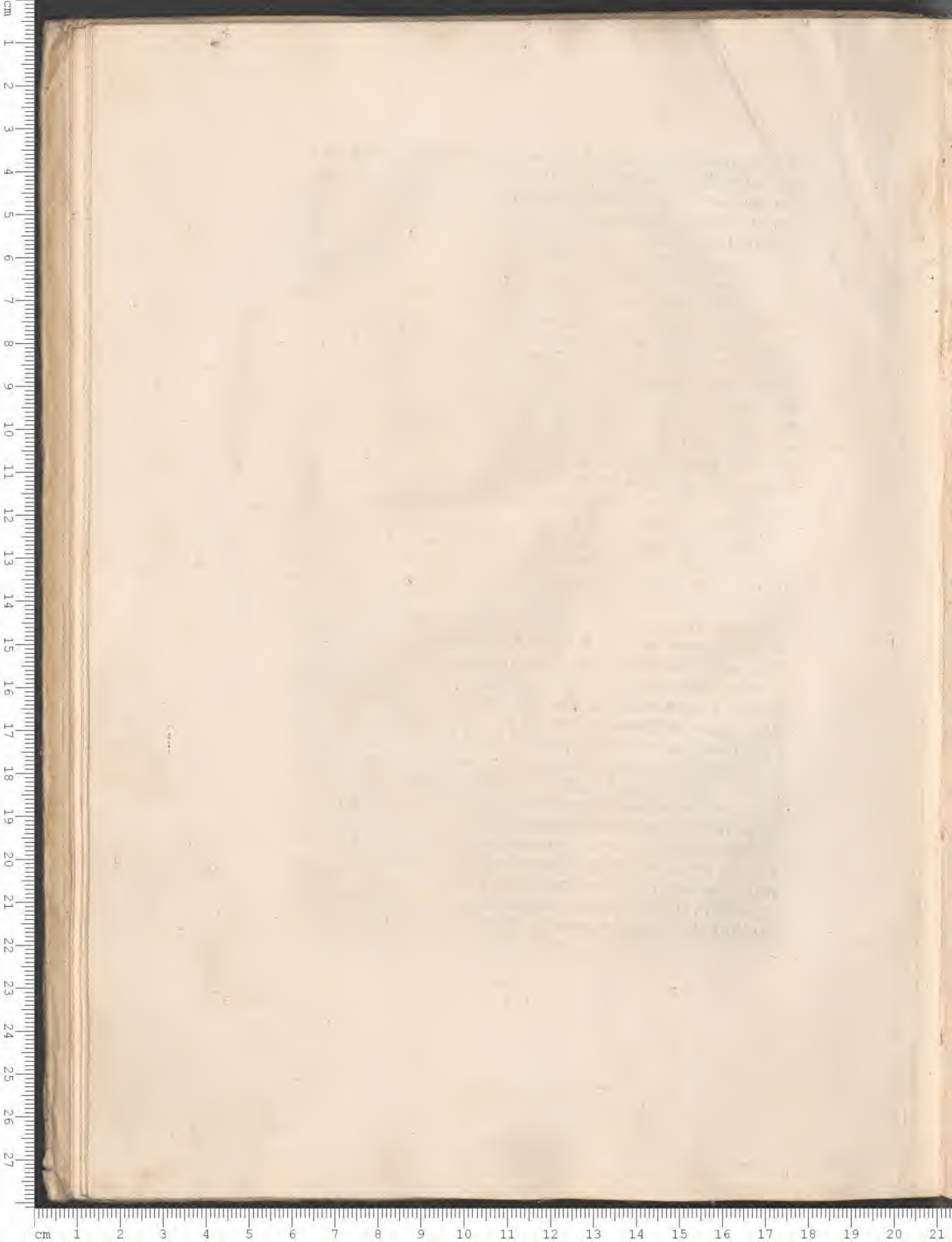
B **D** Habet autē ut obediētē audiat̄. quātacūq; grāditate diccōis maus pondus uita dicētis. nā qui sapientē et eloquentē dicit. uiuūt autē nequit. erudit. quidē multos discēdi studiosos. quāuis aīe sue sit iūtilis. sic sēpē est. Scribe et pharizei i cathedra moyfi sederūt. que dicūt facite. q̄ autē faciūt facere nolite. dicunt enī et non faciūt. Vnde ait apł^o. siue occasione siue uitate xp̄us anūciat̄ xp̄us autē ueritas ē. et tñ etiā nō ueritate anūciari uitas p̄t. idest. ut a prauo et fallaci corde. que recta et uera sūt p̄dicentē. sic quippe anūciat̄ ih̄us xp̄us. ab eis qui suā querūt nō que ih̄u xp̄i.

S **D** Si quoniā boni fideles nō quēlibz hoīm. s; ip̄m deū obediētē audiūt. q̄ ait. que dicūt facite. q̄ autē faciūt facere nolite et cetera. Ideo audiunt̄ uilit. etiā qui uilit nō agūt. sua enī q̄rere studēt. sed sua docē nō audēt. de loco sc; supiori sedis eccl'astice. que sana docēna ostiuit. Propterq; ip̄e dñs p̄s q; de talibz qđ cōmēmorauit dicēt. p̄misit. sup cathedrā moyfi sedēt. Illa ḡ cathedra nō illozū sed moyfi. cegebat eos bona dicere. etiā nō bona faciētes Agebant ergo sua in uita sua. docere autē sua. cathedra eos non p̄mittebat aliena. Multis itaq; profūt dicendo que nō faciūt. sed longe pluribz prodeffent. faciēdo que dicunt. habūdant enī. q̄ male uite sue defensionē. ex ip̄is suis p̄positis et doctoribz q̄rāt. rñdentes corde suo. aut etiā si ad hoc erūpunt ore suo. atq; dicētes. qđ michi p̄cipis. cur ip̄e nō facis. ita fit. ut eū nō obediētē audiāt. q̄ sc̄ipm non audit. et dei uerbum quod eis predicatur. simul cum ip̄o p̄dicatore cōtempnat

C **E** Deniq; apł^o scribens ad thimothēum cū dixisset. Nemo adulescēciā tuā cōtempnat. subiicit unde nō cōtempneret̄ atq; ait. S; forma esto fidelīū. in f̄mone. in uersacōe

in caritate. in fide. in castitate. **T**alis doctor ut obedienter audiatur. non impudente non solum submisso ac temperate verum etiam graditer dicit. quia non contemptibiliter vivit. **S**ic namque eligit bonam vitam. ut etiam bonam non negligat famam. sed prouideat bonam coram deo et hominibus quantum potest illam timendo. huiusmodi consulendo. **I**n ipso etiam sermone. malit rebus placere quam verbis. nec existimet dici melius. nisi quod dicitur verius. nec doctor verbis seruiat. sed verba doctori. hoc est enim quod ait apostolus. non in sapientia verbi. ut non euacuetur crux christi. **C** **A**d hoc valet etiam quod ait ad thimotheum. noli verbis contendere. ad nichil enim utile est nisi ad subuersionem audientium. **N**eq; enim hoc ideo dicitur est. ut aduersariis oppugnantibus veritatem. nichil nos pro veritate dicamus. **E**t ubi erit quod cum ostenderet. qualis episcopus esse debeat. ait inter cetera. ut potens sit exhortari in doctrina sana. et contedentes redarguere. verbis enim contendere. est non curare. quod error veritate vincatur. sed quod tua dicio. dictioni alterius preferatur. **P**orro qui non verbis contedit. siue submisso siue temperate. siue graditer dicat. id agit verbis. ut veritas pateat. veritas placeat. et veritas moueat. **Q**uonia non ipsa que precepti finis et plenitudo legis est caritas. vllomodo esse recta potest. si ea que diliguntur. non vera sed falsa sunt. **S**icut autem cuius pulchrum est corpus et deformis esse alicuius. magis dolendum est. quam si deforme haberet corpus. ita qui eloquentia ea que falsa sunt dicunt. magis miserandi sunt quam si talia deformiter dicerent. **Q**uid est ergo. non solum sapienter verum etiam eloquenter dicere. nisi verba in submisso genere sufficientia. in temperato splendenda. in grandi vehementia. veris tamen rebus quas audire oporteat adhibere. **S**ed qui verumque non potest dicat sapienter quod non dicit eloquenter. potest quamque dicat eloquenter quod non dicit sapienter. **S**i autem nec hoc quod potest. ita ouerseat. ut non solum sibi primum oparet. sed et prebeat alijs exemplum. et sit ei quasi copia dicendi. forma viuendi. **C** **S**unt sane quidem. qui bene pronuciare possunt. quod autem pronuciet. excogitare non possunt. **P**ro si ab hijs sumant eloquentiam sapientemque scriptum. memoriisque commendat. atque ad populum preferant. si eam personam gerant. non impube faciunt. **S**ic enim quod profecto utile est. multi vitatis predicatores fiunt. nec tamen multi magistri si vniuersi veri magistri idipsum dicant. omnes. et non sint in eis scismata. **N**ec detrudi sunt isti. voce **J**eremie prophete. per quem deus arguit eos qui furantur verba eius. vnusquisque a proximo suo. **Q**ui enim furatur. aliter non auferunt. verbum autem dei non est ab eis alienum. qui obtemperant ei. **P**ocius que ille dicit aliena sunt. qui cum bene dicat male viuunt. quecumque enim bona dicit. eius excogitari videntur ingenio. sed

ab eius moribus aliena sunt. **E**os itaque dixit deus furari verba sua .
qui boni volunt videri loquendo que dei sunt . cum mali sint faciendo
que sua sunt **C** Nec sane ipsi dicunt bona que dicunt si dili-
genter attendas . quomodo enim dicunt verbis . quod negant factis
Non enim frustra de talibus ait apostolus . confitentur se nosse deum . factis
autem negant . **M**odo ergo quoddam ipsi dicunt . et rursus aliquo
modo ipsi non dicunt . verumque enim verum est quod veritas ait . de
talibus enim loquens . que dicunt inquit facite . que autem faciunt . facere
nolite . hoc est . quod ex ore illorum auditis facite . quod in opere videtis
facere nolite . dicunt enim inquit et non faciunt . ergo quantumvis non faciant
tamen dicunt . **S**ed alio loco tales arguens . hypocrite inquit . quomodo
potestis bona loqui . cum sitis mali . **N**ec per hoc et ea que dicunt quando
bona dicunt non ipsi dicunt . voluntate scilicet et opere negando quod dicunt . unde con-
tingit ut homo dicitur et malus . **S**imon quoque veritas predicat . dicendum ab alio
non dicitur sed homo ipse componat . quod cum fit . ipse a seipso dicit alienum . ille
ab alieno accipit suum . **C**um vero boni fideles bonis fidelibus habeant opera
comendat . utriusque sua dicunt . quia et de ipsorum est cuius sunt illa que dicunt
et ea sua faciunt . que non ipsi componere potuerunt . qui secundum
illa composita vivunt **C** Sine autem apud populum . siue apud
quoslibet iam iamque diciturus . siue quod apud populum dicendum . vel
ab eis qui voluerit et potuerit legendum est diciturus . orat . ut deus
sermonem bonum det in os eius . **S**i enim regina oravit hester . pro
sue gentis salute temporalis locutura apud regem . ut in os eius deus
congruum sermonem daret . quanto magis orare debet . ut tale munus
accipiat . qui pro eterna hominum salute . in verbo et doctrina laborat
Illi vero qui ea dicuntur sunt que ab alijs acceperunt . et antequam
accipiant . orant pro eis a quibus accipiunt . ut eis detur quod pro eis
accipere volunt . et cum acceperint orant . ut bene et ipsi proferant . et
illi ad quos proferunt sumant **C** Et de prospero exitu dicitis
onibus eidem gratias agant . a quo id se accepisse non dubitant . ut qui
gloriantur in illo gloriatur . in cuius manu sunt et nos et fratres
nostri **C** Longius evasit liber hic quam volebam . quamque putaveram
sed legenti vel audienti cui gratus est . longus non est . **C**ui autem
longus est . per partes eum legat . qui habere vult cognitum . **Q**ue vero
cognitionis eius piget . de longitudine non querat . **E**go enim domino nostro
iesu christo gratias ago . quod in hijs quatuor libris . non qualis ego essem
cui multa desunt . sed qualis esse debeat qui in doctrina sana . non solum sibi
sed et alijs etiam laborare studet . quantumvis potui facultate differui
ExPLICIT liber quartus de doctrina christiana beati . Augustini episcopi

- A**ccendit auditorum mentes. ardentē dicē siue p̄nūciare. patz sub lie-
 teris. **B** ante medium. **NR** in fine. et **BR**
Aclamatio auditorum. sub s̄mone olim fieri solita **NR** versus
 finē. **BR** circa medium. **BP** circa medium et versus finem
Agēda a fidelibz. nō solū docēda sūt. s; oportz etiā ip̄os auditores.
 ad huiōi agēda mouē et flectē. ifra ī ēm̄s. flectē mouē. auditōes
Alternatio vocis in p̄nūciando. infra varietas dicendi
Alternatio variatio ac p̄mixtio triū generū dicēdi **BO** **BP**
BQ per totum
Ambōis magna dignitas et auctoritas **CD** circa medium
Animam ad deum leuare debet predicans anteqz īcipiat dicere si-
 ue p̄nūciare. **NR.CJ**
Arduum est opus et officium predica cōis **AP** in medio **NR**
R ante medium
Ardenter dicere vel pronunciare. mentes accendit auditorū. hic
 supra accendit. infra pronunciaio
Areis predicandi studium. non est negligendum **NR** **NR**
NR per totum
Auditores quomodo sint docēdi. infra docere. quomō delectandi
 infra delectare. quomō flectēdi infra flectere mouere
Audiendi sunt etiā. male vite predicatorēs. **BO** **CD**
Auditorum beniuolētia captanda est **Ch**
Auxilium diuinum implorandum est. **CJ**
Beniuolētie auditorum captatio **Ch**
Bona vita predicantis. p̄ cunctis alijs plus mouet. **BO**
Bone vite predicatorēs. **CE**
Cathedra ecclesiastice docēne. quante sit auctoritatis **CD**
Cathedra eccl̄astica. cogit in ea docentem. bona docere. **CD**
Captatio beniuolētie auditorum. **Ch**
Cesa quid sint. **O** post medūm
Circuitus quid sit **O** post medium.
Clare valde debet loqui predicans. possit etiā a rudibus intelli-
 gi. **AB** **AC**
Climax quid sit **O** ante medūm
Clausule nūose. diuīo eloq̄o desūt **AP** ante medūm **NR** i sic
Cognita inculcanda non sūt **AD** ante medium
Coloēs ⁊ ornāmēta r̄thorice artis. ī sac̄s sc̄pt̄is etiā inuēiūt **MO**
Cola siue colon quid sint. **O** post medium
Commocōio aīmi auditorum. que p̄ grande genus fit. non est diu

continuanda. **B** O circa medium

Comocio aniorum. fit per grande genus **H** in fine. **A** **F** in fine
et **B** O ante medium

Condescensio sufficiens ad ruditatem auditorū. **D. AB. AC**

Contendere verbis quod nō debet predicans. quid sit. **ICE**

Cura docēdi. qđ agē et qđ oīctē dī. **D. AB. AC** et **AD. AV**

Delectandi sunt auditores. **AE. Ah**

Delectandi qui auditores amplius sint. **AG** post medium

Delectacio. in temperato genere principatum tenet. **BB** in fine

Dicendi modus. studio compādus est. **D. AR** versus finem

Dicendum est sapienter in ecclesia. **I. R. ICE**

Dicendi genus triplex. **AO. AS**. infra genus

Dicendi modus delectat. **AP** in medio. **AE** dupliciter

Dicendi modus flectit. **AE** dupliciter

Difficilia. cōi rudi p̄lo sine necessitate nūq̄z dicant. **H** in medio

Discenda sunt. tam docenda. q̄z modus et facultas dicendi. **AR**

Docendi p̄cepta danda sunt p̄dicare volentibz. **AL. AD. AN**

Docēdi mō apt. h̄ c̄ca mediū. **D. AB. AC. AD. AE. AV**

Docendū est sapienter in ecclesia. **I** et **R**. et **CE** in fine

Docendi sunt prius auditores. quam ad augendū mouēdi. **AG**

Docere recte volens. que facere. et que vitare debet. **D. AB.**

AC. AD. AE. AV

Doctor eccl̄asticus. q̄ ante oculos p̄cipue habē debet. **AL** ante mediū

Doctor fidelis et diligens. que facere et que vitare debet. ibidem

Doctoris eccl̄asticī regula notabilis. **H** a principio. **AL**

Doctoris eccl̄asticī opa siue officia varia et diuersa. **H** p̄ totum

AE per totum. **AQ** post medium.

Dulcedo salutaris est in diuinis scripturis. **L** uersus finem

Eccl̄asticus doctor. hic sup̄ doctor. infra predicator

Eccl̄astice sedis siue cathedre dignitas uel auctoritas. **CD**

Eccl̄astice docēne excellēcia. **AP** in medio. **AR** ante mediū

Eccl̄astica eloquēcia. hic infra eloquēcia

Eloquēcia eccl̄astica studio companda est. **D. AR** in fine

Eloquēcia eccl̄astica. quomō discenda sit et assequenda. **FE. GL**

Eloquēcia diuinam scripturam sequitur. **M** in fine

Eloquentissima est scriptura diuina. **Q. M**

Eloquēcia diuine scripture nō hūanitus sed diuinit̄ inuenta est. **Z**

Eloquēcia prophetalis. **V. X. Z**

Eloquēcie ornamenta. et rethorici colores in sacra scriptura in;

ueniuntur. **M. O. Q. R**

Eloquencie vniuersale officium et finis. **TBT**

Eloquencie secularis precepta. hic non traduntur. **TB**

Eloquencia siue sapientia siue sciencia. piculosa est. et caueda **J**

Eloquens ecclesia scie⁹ quo modo dicere debet. **AE. AR** in principio

Eloquentis tria opera precipua. **AE. AG. AH**

Eloquenter et sapienter dicere. quomodo expediens discendum sit. **L**

Eloquenter et sapienter dicere. quid sit. **CE** circa finem

Eloquencie exempla in claris sanctorum literis inuenta. nobis sunt imitanda. sed obscura mimesis. **r. J** in principio

Euidencia quanta docendum sit. **AB AC**

Expositores diuinoz eloquiorum. quam clari esse debent. **D. AB. AC**

Excusant se laici per predicatorum male vite. **CD** versus finem

Falsa in ambone dicere quam cauendum. **AB** versus finem

Facultas dicendi studio comparetur. **D. AR** versus finem

Falsa eloquenter dicentes miserandi sunt. **CE** in fine

Facilitatio dicendorum. **D. AB. AC**

Figuratiue locutiones in diuinis scripturis habentur. **IS**

Flectere etiam oportet auditores. **AE. AG. AH**

Flectere. quibus et quando opus est. **AG** post principium. **AH** post principium. et **AS** in principio. **BT**

Genus triplex dicendi. **AO. AS**

Genus dicendi quodlibet. qualia verba habere debet. **CE** in fine

Genus unum plus. aliud minus altero indiget. **BO. BP. BQ**

Genere in quocumque. tria interdenda sunt. **BX** et consequenter usque. **BZ**

Genera illa tria dicendi. aliter in ecclesiasticis quam in forensibus negocijs. habere se debent. **AP. AQ. AR**

Genera illa tria permiscenda sunt. et quomodo. **BO** usque. **BR**

Generum illorum trium exempla. ex sancti pauli eplis. **AT** usque

BE. Item exempla ex cipriano et abrosio. **BE** usque. **BO** pro totum

Genus submissum. infra submissum genus. multa de hoc

Genus temperatum. infra temperatum genus multa de hoc

Genus graue. hic infra graue genus. multa de hoc

Gloria tota in opere predicacionis deo tribuat. **AR. AQ. AN. ER**

Gloriandum non est in lingua. **S. BV**

Gradaio quid sit. **O** circa medium

Grandis diccio siue grandiloquium. accendit mentes auditorum

ante medium. **AR** in fine. et **BR**

Grandia non semper sunt granditer dicenda. **AS**

Granditer dicere. quando sic opus. **AS** in principio. **AS** p^o
principium. **BS** in principio. **B** 7
Grandis dicendi efficacia. **NR** in fine. **BQ** i fine. et **BR**
Grande genus. quomodo a temperato distet. **AS**. **A** 7
Grande genus. lacrimas educit. **AQ** in fine. **BR** in medio
Grande genus. commouet animos. **AE** in fine. **AG** in prin-
cipio. **BO** ante medium
Grade g^o. ornatu capit. s; eum non requirit. **AI**. **AJ**. **BC**. **BD**
Grande genus violentum est a defectibus et impetu suo ferit. **A** 7
Grande genus. diu continuandum non est. maxime solum. **BO**
Grande genus diu exercendum. aliorum generum interpositione
necessario misceri debet. **BO** in fine
Grandis generis efficacia. hic supra. grandis dictionis
Grandis generis qualitas. **A** 7
Grandi in genere. quid caute seruandum sit. **BO** in medio 7 i fine
Gradi dicenda. i alijs sui parte non gradi dicantur. **BP** ante medium
Granditer etiam dicendum est aliquando. de rebus in se paruis.
AP versus finem. **AQ** in fine. **NR** per totum
Grates deo referre sunt. p^o finem sermonis. **BR** vers^o finem. **CR**
Ignari indoctiq; predicatorum etiam si eloquentes fuerint periculi
lohi sunt et cauendi. ¶
Ingenium bonum. affeque potest eloquentiam sine preceptis artis rethorice. **AL**
Inculcanda non sunt. cognita siue nunc satis intellecta. **AD** ante medium
Intelligibiliter per omnia loqui debet predicans. **AN**. **AC**. **BX** i fine
Inspiciens eloquentia cauenda est. ¶
Iusticia. etiam que circa paruas res geritur. magna est. **AP**
post medium. **AQ** in fine
Laici. i malefactis se excusant. p^o malam vitam predicatorum. **CD**
Lacrimas puocat grandis dicio. **BQ** in fine. **BR** in medio
Lacrimae. iudicium sunt victoriae. **BR** in medio
Laudationes et vituperationes ad genus temperatum pertinent
AS in principio. **BS** post principium
Locutionis siue sermonis variatio. infra varietas
Magnum est opus et officium predicacionis. **AP** in medio
AR ante medium
Magnarum rerum dictor est predicans ibidem. et **AS** in principio
Magna. non semper granditer sunt dicenda. **AS**
Magna sunt pene omnia. que in predicacione dicuntur. **AP** in medio
Magnis de rebus. iam submisisse. iam temperate iam granditer

dicendum est. **AS** ante medium
Male vite predicatorum . etiam sunt audiendi . primo etiam vtiliter
audiuntur. **BZ. CD**
Male vite predicatorum . quomodo sine nocui. **CD** in fine
Membra quid sint **O** post medium
Modus dicendi . supra docendi modus
Modus aptus docendi supra docendi modus
Modus dicendi . accendit . delectat . flectit . et mouet . ut patet in
eisdem terminis iam nominatis . et supra dicendi modus
Mouere oportet auditores . et quando et quo modo. **H** p^o mediū
AG in principio. **B** r
Mouens auditores precipue **BZ** in principio
Mulierum se fucantiū grandis reprehensio. **BL** **BZ**
Narratio . ad docendū requiritur **H** ante medium
Negligendus non nunquam est ornatus. **AB** in principio
Nota prius . etiam cū delectatione audiuntur. **AD** p^o mediū
Nūose clausule . diuisio desūt eloq̄o. **AV** a^o mediū et . **AB** i^o fine
Obedientē audiri faciens predicatē . precipue **BZ** in principio
Obscure locutionis canonicorum auctorum quatuor cause . r
Obscuritas diuinarū scripturarū . **Q** in fine . **V** in principio . r
Obiectionibus tacitis quō in p̄dicatōe obuiandū sit. **AV** i^o fine
Officia p̄dicantis multa et diuersa . hic infra Opera
Officium predicacionis arduum est . supra arduum
Opus predicacionis aggredi debz q̄ nouit sapientē dicē . **I** i^o principio
Opa tria p̄cipua predicatōis sue eloquentis ecclesiastici. **AE. AH**
Opera predicatori incumbencia diuersa et multa . **H** . **AE** per
totum **AH** . **AQ** versus finem
Orandum est . ante sermonis aggressum. **AK** ante median . **CJ**
Oracionibus deuotis . conetur a deo obtinere quod p̄dicans vult
efficere in auditoribus . **AK** . ante median . **CJ**
Ornatum qualem . non debet habere verbum dei . **Q**
Ornatum requirit temperatum genus . infra temperatum genus
Ornamenta et colores rethorici in scripturis sanctis sunt . **NO**
Ornatus negligencia diligens . in docendo . **AB** **BR**
Permiscenda sunt genera dicendi . **BO** usq̄ .
Periodus quid sit **O** post medium
Predicatorem loqui oportet precipue sapienter . **I** ante median
Predicator non solum sapienter . s; etiam eloquenter dicens . pl^o
proficit et prodest auditoribus. **L**

Predicator quā clar⁹ et plan⁹ esse debet in dicēdo. **J. N. B. M.**
Predicator. que obseruare et que vitare debet in docendo. sup⁹ docē
Predicantis tria opera p̄cipua. hic sup⁹ opera tria
Predicatoris multiplicia et diūsa officia siue opera hic sup⁹ opa
Predicatores bone vite. **B. J.** in principio. **C. E.**
Predicatores male vite. **B. J. Q. D.**
Predicatoris bona vita. p̄ponat cuiūq; grāditati dicēdi. **B. J.**
Predicatoris fiducia vel confidencia. in quo esse debet. **N. R.**
Pretermittēda sūt que a cōi p̄lo intelligi non p̄nt. **J.** in medio
Prodesse et proficere facit verbum dei. ip̄e deus. **N. R.**
Prohemio sermonis quid faciendum sit. **C.**
Prophetarum dulcis obscuritas. **V.**
Prophetarum eloquencia. **V. K. B.**
Prodesse omni modo debet predicans. **J.** ante medium.
Pronunciandi modus hic tradit̄. **N.**
Pronūciare quidā apte possunt. s; nō inuenire p̄nūcianda. **Q. G.**
Pronunciatio ardens uel feruens. accendit mentes auditorum.
J. ante medium. **N. R.** in fine. et **B. R.**
Qualitates diuerse dictionis. **J.** in principio
Questionibus tacitis. quomodo obuiandum sit. **N. T. N. V.**
Questioib; incidētib; obuiādo. quid cauendū sit. **N. V.** in medio
Recapitulatio tota⁹ sermonis. q̄lis esse debet. **N. E.** ante mediū
Rethorice mundane precepta. hic non traduntur. **B.**
Rethorice artis ornamenta et colores. diuinis scripturis non de-
sunt. **N. O. Q. R.**
Res magne non. semper sunt granditer dicendi. **N. S.**
Res eadem magna. iam submisso iam temperato. iam grandi
genere dicendi indiget. **N. S.** antee medium
Retrahē volēs auditores a ḡui malo. dicē deb; grādite. **N. S.** isse
Sapienter in ecclesia dicendū est. **J.** in p̄ncipio. **R. C. E.** in fine
Sapienter dicere quis solet vel potest. **R.**
Sapienter dicere volenti. quid opus est. **R.** per totum
Sapienter simul et eloquenter dicere. quomodo discendum sit. **L.**
Sapientissima simul eloquentissima est diuina scriptura. **M. N.**
Sancti auditores nostri canonici. ta liter locuti. sunt qualiter eos
et nō aliter deuit. **M.** in medio
Sancti auctores canoīci. i quibus et in quibus non. sint a nobis
imittendi in dicendo vel docendo. **r. d.**
Sancti viri. cur aliquando sed tñ raro. disertissime locuti sūt. **M.**

Sacra scriptura . hic infra scriptura diuina
 Scriptura diuina sapientissima est et eloquentissima . **Q** ante medium
 Scriptura diuina . ornamenta et colores habet artis rethorice . **N . O . Q . R**
 Secularis eloquentie nimia suauitas . grauitati ecclesiastice non
 placet nec delectabilis est . **Q**
 Seuedus est a predicare uolentibus . dicendi modus . **D . A . R** usus finis
 Studium diligens predicantiu . tam circa docenda . quam circa modum
 dicendi et docendi . negligi non debet . prope fiduciam in deum . **AL** usque **AO**
 Suauitas mundane eloquentie . hic super secularis
 Suauitas dictionis delectat . **AE** post medium
 Suauitas dictionis detinet auditores . **AE** post medium . **BC** in fine
 Submissum genus solum . diuicius tollerat . **BO** ante medium
 Submissum genus . docere habet . **AO . AS** a principio . **BS** a principio
 Submissio genere alia duo indigent . **BP** in medio
 Submissio genere . questionum vincula soluenda sunt . **BP** in medio
 Submissum genus ista respicit . que ad docendum conferunt aut re-
 quiruntur . de quibus supra . docere recte
 Tenendi per quod sit auditio in hunc modum . **AE** post medium . **BC** in fine **BT**
 Temperatum genus delectat . **BQ** in medio . **BY** ante medium . **BZ** in fine
 Temperatum genus ornamenta requirit . **BZ . CE** in fine
 Temperatum genus . grade non requirit nec eo indiget . **BQ**
 Temperatum genus raro indiget submissio **BQ** in principio
 Temperatum genus . quomodo etiam interdum aliquo modo mo-
 uet . **BS** ante medium et in fine
 Temperati generis finis . predicantibus siue ecclesiasticis eloquentibus alius
 esse debet . quam mundanis eloquentibus . **BS** in fine . et **BY**
 Temperato in genere principatum tenet delectatio . **BZ** in fine
 Varietas dicendi . **V** in principio . **AD** in principio . **BO** in principio uarianda alter-
 nanda et promiscua sunt tria genera dicendi . **BO** usque . **BR** per totum
 Verbis in diuinis . ueritas plus amanda est quam uerba . **AE**
 versus finem . **CE** post medium
 Vera omni modo dicantur in hunc modum et iuxta . **AM** in fine . **AR** in principio
 Verbis minus integris interdum dicendum siue loquendum est .
 solum ut integre res dicantur et intelligantur . **AC**
 Verbis interdum uulgi more utendum est . **AB** ante medium
 Verbis contendere . quid sit . **CE** ante medium
 Veritas in diuinis scripturis plus amanda est quam uerba .
AE versus finem **CE** post medium
 Veritas pateat placeat et moueat . **CE** ante medium

Verba qualia . q̄libet genus dicendi habere debet. **Q̄** . vsus finē
Vite bone . s̄l'r vite male predicatorēs . supra predicatorēs.
Vita bona p̄dicācis . mai' pond' habet vt obedientē audiat. **B̄**
Vita mala p̄dicācis . v̄bū dei siue vitatē stēpni facit. **C̄** **D** i fine
Victorie iudiciū . lacrimę sūt audienciū . **B̄** **R** . i medio ⁊ i fine
Virginum notabiles exhortacōnes . **B̄** **B̄** .
Virginatē laus magnifica . **B̄** .

